

FÖLDRAJZ

GIMNÁZIUM – MÓDOSÍTÁS A MURAVIDÉKI KÉTNYELVŰ ISKOLÁK SZÁMÁRA

Általános érettségi tantárgyi vizsgakatalógus ◀

▶ Splošna matura

A tantárgyi vizsgakatalógus a **2024.** évi tavaszi vizsgaidőszaktól érvényes az új megjelenéséig. A katalógus érvényességéről mindig a folyó évi Általános érettségi vizsgakatalógus rendelkezik abban az adott évben, amikor a jelölt érettségi vizsgát tesz.

ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI TANTÁRGYI VIZSGAKATALÓGUS – FÖLDRAJZ
GIMNÁZIUM – MÓDOSÍTÁS A MURAVIDÉKI KÉTNYELVŰ ISKOLÁK SZÁMÁRA

A Földrajz Általános Érettségi Országos Tantárgyi Bizottsága

Prevod izvirnika: PREDMETNI IZPITNI KATALOG ZA SPLOŠNO MATURO – GEOGRAFIJA,
GIMNAZIJA – PRILAGODITEV ZA DVOJEZIČNE ŠOLE V PREKMURJU

A katalógust készítették:

Mária Gaál
Miha Kolarič
Tinkara Mihačič
mag. Lea Nemec
dr. Matej Ogrin
Igor Šeruga
mag. Sonja Trškan
Vesna Vervega

Bírálták:

dr. Tatjana Resnik Planinc
Boštjan Špiler
Sibila Sabo

Magyar nyelvre fordította:

Mária Gaál

A magyar fordítás lektora:

dr. Anna Kolláth

A vizsgakatalógust a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa a 2022. június 16-i, 221. ülésén fogadta el, és a 2024. évi tavaszi vizsgaidőszaktól az új vizsgakatalógus hatályba lépéséig érvényes. A katalógus érvényességéről az adott évben az az évi Általános érettségi vizsgakatalógus rendelkezik.

© Državni izpitni center, 2022

Vse pravice pridržane.

Kiadta:

Državni izpitni center

Képviselő:

dr. Darko Zupanc

Szerkesztők:

Tjaša Lajovic
Špela Majnik
dr. Andrejka Slavec Gornik
Joži Trkov

Tördelés:

Martina Dernulc
Tanja Pleterški

Ljubljana 2022

ISSN 2335-3023

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETŐ	5
2	A VIZSGA CÉLJAI	6
3	A VIZSGA SZERKEZETE ÉS ÉRTÉKELÉSE	8
3.1	A vizsga szerkezete	8
3.2	Feladattípusok és értékelésük	8
3.3	A vizsga és egyes részeinek értékelési kritériumai.....	9
4	VIZSGATARTALMAK ÉS – CÉLOK	12
4.1	Általános földrajz	12
4.2	A világ regionális földrajza	19
4.3	Európa regionális földrajza.....	23
4.4	Szlovénia földrajza	29
4.5	Magyarország földrajza	38
5	FELADATMINTÁK AZ ÍRÁSBELI VIZSGÁHOZ	41
5.1	Zárt típusú feladatok	41
5.2	Félig nyílt feladattípusok	44
6	A VIZSGA BELSŐ ÉRTÉKELÉSŰ RÉSZE	47
6.1	Gyakorlatok	47
6.2	Tanulmányi kirándulás	50
7	A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ JELÖLTEK	52
8	IRODALOMJEGYZÉK	53

1 BEVEZETŐ

Az általános érettségi Földrajz vizsgakatalógusa (a további szövegben katalógus) azoknak a jelölteknek van szánva, akik az általános érettségi vizsgánál a földrajzot mint választható tantárgyat választották, valamint azoknak a tanároknak, akik ezt a tantárgyat tanítják és érettségi vizsgára készítik a jelölteket. A katalógus tartalmazza a vizsga céljairól, a vizsga tartalmáról, illetve a vizsga folyamatáról és értékelésének módjáról szóló adatokat. A katalógus az érvényben levő tanterven¹, valamint az érvényben levő *Általános Érettségi Vizsgakatalógusban* rögzített, az Általános érettségi vizsga országos vizsgabizottságának a vizsga szerkezetéről és a vizsgakatalógusokról szóló határozatain alapul.

A jelöltek egy követelményszinten vizsgáznak földrajzból. Az értékelés külső (az osztályzat 80%-át a két feladatlapból álló írásbeli vizsgával lehet megszerezni) és belső (az osztályzat 20%-át belső értékeléssel lehet megkapni, amely terepmunkából, valamint laboratóriumi és szertári gyakorlatokból [a további szövegben gyakorlatok], valamint szakmai kirándulásból áll).

A külső vizsga megoldására összesen 3 óra (180 perc) áll a jelöltek rendelkezésére: 90 perc az 1. sz. feladatlapra és 90 perc a 2. sz. feladatlapra. Az írásbeli vizsgán nem használhatnak atlaszt, hisz minden szükséges térkép és képanyag mellékelve van a feladatlapokhoz.

¹ Učni načrt. Geografija [Elektronski vir]: gimnazija: splošna, klasična, ekonomska gimnazija: obvezni predmet (210 ur), matura (105 ur)/avtorji Anton Polšak ... [et al.]. - Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008. Sprejeto na 110. seji Stokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 14. 2. 2008.
http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2013/programi/gimnazija/ucni_nacrti.htm

2 A VIZSGA CÉLJAI

► **A vizsga célja a jelöltek képességeinek értékelése, éspedig:**

1. a jelen saját és átfogó környezete térbeni megjelenítésének képessége, tekintettel a térbeli hatással bíró napi információk kreatív fogadására és megértésére;
2. a fontos természet- és társadalom-földrajzi jelenségek és folyamatok egyenkénti, valamint a köztük levő ok-okozati összefüggések megértése;
3. a természet- és társadalom-földrajzi jelenségek és folyamatok elrendeződése törvényességének, valamint ezek adott országok fejlettségére gyakorolt hatásának megértése;
4. a világ természeti, kulturális, civilizációs és politikai változatossága földrajzi okainak megértése;
5. a földrajzi környezetvédelem problémáinak, valamint az ember vágyai és a természet közötti egyensúly fenntartására való törekvések és a természet-fenntartható fejlődés megértése;
6. a termelés, a fogyasztás és életvitel kölcsönhatásának megértése a fenntartható fejlődés szempontjából;
7. az emberi jogok és az egyenlőség mint a szolidaritás és felelősségtudat alapja a korszerű világban, megértésének képessége;
8. a helyi közösséghez, az államhoz, Európai Unióhoz és a világhoz való tartozás tudatos felfogásának képessége;
9. az egyediség és a közösség közti egyensúly keresésének képessége;
10. a térségben zajló természetes és társadalmi tényezők, jelenségek és folyamatok közvetlen és közvetett földrajzi megfigyelésének képessége;
11. különböző mércék ismerete a Föld felszínének taglalása, illetve regionalizációja, valamint ezek fontossága a földrajzi magyarázat szempontjából;
12. a földrajzi forrásművek és irodalom (atlaszok, térképek, statisztikai adatok és ábrák, képanyagok és szövegek) önálló használatának képessége;
13. a hazai táj alapvető tanulmányozásának és kutatásának képessége, valamint képesség bekapcsolódni a döntéshozatalba ennek fejlődéséről;
14. a földrajzi elmélet és gyakorlat közti kapcsolat megértése, valamint terepkutató képesség és rátermettség a munkára;
15. különböző korszakok jellemző földrajzi adatai, tényezői, jelenségei és folyamatai elemzésének és szintézisének képességének felmérése úgy, hogy a jelölnél a következők vannak értékelve:
 - kutatómunka kérdéseinek felismerése,
 - adatok gyűjtése, besorolása és összehasonlítása, valamint ezek másféle feldolgozása és bemutatása,
 - a tények megkülönböztetése a véleményektől,
 - az okok megkülönböztetése a következményektől,
 - az állítások érvekkel való alátámasztása,
 - álláspontok alátámasztása,
 - két lehetőség párhuzamos értelmezése,
 - a lényeg megkülönböztetése a lényegtelentől,
 - a részrehabilitáció felismerése,
 - általános és speciális földrajzi ismeretek átvitele és használata konkrét példákön (dedukció),
 - általánosítások az egyes példákról általános törvényességekre (indukció),

- megállapítások (következtetések) keresése és ezek alátámasztása érvekkel,
- különböző források alapján keletkezett információk szintézise,
- adatok és információk összegzése,
- elkövetkező történések előrejelzése és jóvondelése.

► **A vizsga célja a jelölt általános képességeinek értékelése is:**

1. különböző földrajzi tartalmak célirányú olvasásának és értelmezésének tehetsége;
2. a tudás közvetítésének tehetsége különböző módokon szóbeli-, írott-, grafikai- és egyéb formában;
3. földrajzi és egyéb problémák megoldásának tehetsége matematikai gondolkodásmóddal és értelmezéssel;
4. a tömegmédiával kínált információk kritikus fogadásának tehetsége, az informatikus-kommunikációs technológia minél jobban rendszerezett alkalmazásának tehetsége mind az önálló, mind pedig a csoportmunkánál;
5. különböző nézőpontok értelmezése úgy, hogy a jelölt beleéli magát más emberek, csoportok és népek helyébe;
6. csoportmunkához és alkalmazkodáshoz való készség– gyakorlatok, tanulmányi kirándulás, munkamegosztás a gyakorlatoknál, aktív részvevői készség a tanulmányi kiránduláson, valamint alkalmasság beszámoló készítésére (az általános érettségi értékelésének belső része);
7. vállalkozói jártasság (tervezés, szervezés, elemzés, közlékenység, eligazítás, feladatvégrehajtás, értékelés stb.);
8. különböző kulturális és természetes jelenségek és jellegzetességek, valamint ezek kulturális és esetleges gazdasági jelentősége figyelembevételének képessége;
9. az egyén jogai és kötelezettségei megértése a gazdasági jóléti és környezeti problémák fenntartható megoldásainak érvényesítésében.

3 A VIZSGA SZERKEZETE ÉS ÉRTÉKELÉSE

Az általános érettségi vizsga földrajzból külső (két feladatlapból álló írásbeli vizsga) és belső részből (gyakorlatok és szakmai kirándulás) áll. A vizsgánál a 4. fejezetben (*A vizsga tartalma és céljai*) meghatározott célok vannak felmérve.

3.1 A vizsga szerkezete

► Írásbeli vizsga – a vizsga külső része

Feladatlap	Cím	Időtartam	Összostályzat része	Értékelés	Segédeszközök	Melléklet
1	Általános földrajz, A világ és Európa regionális földrajza	90 perc	40%	külső	Töltőtoll vagy golyóstoll	Színes melléklet
2	Általános földrajz, Szlovénia és Magyarország földrajza	90 perc	40%			
Összesen		180 perc	80%			

Az 1. sz. feladatlap írásának befejezése után, azaz a 2. sz. feladatlap írásának kezdete előtt, 30 perces szünet van.

► Gyakorlatok és szakmai kirándulás – a vizsga belső része

	Összostályzat része	Értékelés
Gyakorlatok és szakmai kirándulás beszámolókkal	20%	belső
Összesen	20%	

3.2 Feladattípusok és értékelésük

► Írásbeli vizsga

Feladatlap	Feladattípus	Feladatok száma	Értékelés
1	Zárt és félig nyílt típusú feladatok	20 do 40	mindegyik feladat 1-től 4 pontig; 50 pont
2	Zárt és félig nyílt típusú feladatok	20 do 40	mindegyik feladat 1-től 4 pontig; 50 pont

A zárt típusú feladatok a következők: kiegészítő feladatok (kiegészítés egy szóval vagy szókapcsolattal), rövid választ követelő feladatok (egy szóból álló felelet beírása), szöveg helyettesítő feladatok (hamis állítások helyettesítése), vaglyagos feladatok (pl. feleletek IGEN vagy NEM, igaz/hamis/nincs megadva), feleletválasztós feladatok, korrekciós feladatok (a szöveg megfelelő javításai), besorolós és elrendezéses feladatok, összefüggést alkalmazó feladatok, következtetést igénylő feladatok, értelmező és kifejtő feladatok, többoldalú választás társítása és rendezése, valamint adott szerkezeti elemekkel kidolgozott feladatok (több fogalom logikus egésszé fűzése).

A félig nyílt típusú feladatok a következők: rövid választ követelő feladatok (rövid válasz lejegyzése, görbe ábrázolása, definíció lejegyzése, felelet képekben, számítási feladat megoldása) és strukturált feladatok.

► Gyakorlatok és szakmai kirándulás

	Feladatszám	Osztályozás
Gyakorlatok beszámolókkal	4	48 pont
Szakmai kirándulás beszámolóval	1	12 pont
Összesen	5	60 pont

3.3 A vizsga és egyes részeinek értékelési kritériumai

3.3.1 Taxonómiai szintek arányai

Taxonómiai szintek	1. sz. feladatlap	2. sz. feladatlap	Gyakorlatok, valamint szakmai kirándulás
I. ismeret	10%	10%	5%
II. megértés és alkalmazás	20%	20%	10%
III. analízis, szintézis, értékelés	10%	10%	5%

A követelt tudásszint

I. szint – ismeret:

- felsorolás, felismerés, földrajzi tartalmak, tények, kifejezések, besorolások, fogalmak, elvek és általánosítások reprodukálása;
- alapvető kartográfiai és topográfiai tudás.

II. szint – megértés és alkalmazás:

- ok-okozati összefüggések megállapítása;
- példák keresése, saját példák felsorolása;
- problémák megoldása;
- bizonyítás, illetve érvelés.

III. szint – analízis, szintézis, értékelés (új problémák önálló megoldása, önálló magyarázat):

- analízis, összehasonlítás, megkülönböztetés, felismerés, különböző földrajzi tényezők, jelenségek és folyamatok értékelése;
- saját elgondolások fejlesztése a megszerzett földrajzi ismeretek és munkamódszerek alapján;
- egyszerűbb földrajzi kutatómunka módszerének és technikájának alkalmazása.

3.3.2 A vizsga egyes részeinek értékelési kritériumai

ÍRÁSBELI VIZSGA

A vizsga külső részének értékelését külső értékelők fogják elvégezni, akik kötelesek értelemszerűen követni az értékelési utasításokat, amelyek tartalmazzák az egyes moderált feleleteket.

A feleleteket a zárt típusú kérdésekre a helyes megoldások alapján értékelik, az alacsonyabb szintű követelményeknél két helyes megoldást egy ponttal is lehet értékelni.

A félig nyílt típusú feladatoknál a feleleteket egy vagy több ponttal értékelik, attól függően, hogy hány elemet kellene tartalmaznia a várt feleletnek, és pedíg:

- minden fontos tény felsorolását a várt feleletnél;
- az összes lényeges elem felsorolását, és ezek rendszerbe foglalt bemutatását (magyarázat, érvelés, a tények megfelelő egymásközi kapcsolata).

A jelölt nem kap pontot:

- ha nem írta le a feleletet;
- ha a felelet nincs összefüggésben a feladattal;
- ha a felelet teljes egészében helytelen;
- ha a helyes felelet mellett helytelen feleletet is leírt;
- ha a válaszok értelmetlenek, olvashatatlanok, és érthetetlen javításokat tartalmaznak;
- ha a szlovén földrajzi neveket és földrajzi fogalmakat nem írta le teljes egészében hibátlanul;
- ha az idegen település- és más földrajzi név leírásánál több mint egy betűt hibázott;
- ha a magasabb takszonómiai szinten levő feladatoknál (magyarázat, analízis, szintézis, értékelés...) válaszként elemeket írt vagy sorolt fel, de ezeket nem használta értelmes szókapcsolatban.

GYAKORLATOK ÉS SZAKMAI KIRÁNDULÁS

A gyakorlatokat és a szakmai kirándulást rendszerint a negyedik évfolyamban kivitelezük.

A vizsga belső részéért a jelölt maximum 60 pontot érhet el, ami az összjegy 20%-át teszi ki.

A befejezett gyakorlatot, illetve a szakmai kirándulást követően a jelölt az őt tanító és vezető tanárnak (a továbbiakban tanár) átadja beszámolóját, melynek összhangban kell lennie a beszámoló készítését elrendelő javaslatokkal. Az általános érettségi vizsgával kapcsolatos teendőket tartalmazó naptárnak megfelelően, amely rendelkezik a beszámoló átadásának végső határidejéről, a tanár minden iskolaévben meghatározza az egyes gyakorlatra (vagy gyakorlatrészre), illetve szakmai kirándulásra vonatkozó beszámoló átadásának dátumát, és ezekről értesíti a jelölteket.

► Gyakorlatok

A jelölt négy gyakorlatát értékelik, ebből kettő természet- és kettő társadalom-földrajzi gyakorlat. Így lehetővé tesszük a különböző munkamódszerek és technikák felülvizsgálatát és kivitelezését.

A tanár minden elvégzett gyakorlatot **0-tól 12 pontig értékeli**. A jelölt mind a négy elvégzett gyakorlatért maximum **48 pontot** kaphat.

Értékelés

- előkészület a gyakorlatra:
a munkavégzési, valamint a terepen lévő, a laboratóriumi és a számítógépes berendezések használatára vonatkozó előírások megfelelő betartása (maximum **2 pont**);
- kivitelezés:
önállóság, pontosság és következetesség az adatgyűjtésnél és a méréseknél (maximum **4 pont**);
- írásbeli beszámoló:
az írásbeli beszámoló elkészítéséhez adott szempontok és a minőség figyelembevétele, (maximum **6 pont**).

Ha a jelölt elvégzi a gyakorlatot, de nem adja le beszámolóját az elvégzett gyakorlatról (vagy annak részéről) a tanár által meghatározott dátumig, elveszíti a gyakorlat lehetséges pontjainak 10 százalékát. Amennyiben a jelölt elvégzi a gyakorlatot, de nem adja le róla a beszámolót az általános érettségiben meghatározott határidőn belül, erre a gyakorlatra a lehetséges pontok maximum 50 százalékát kaphatja meg. Ha a jelölt olyan beszámolót ad le, mellyel kapcsolatosan fennáll a megalapozott kétely, hogy azt valahonnan átírta, a tanár a gyakorlatot 0 ponttal értékeli.

► Szakmai kirándulás

Az elvégzett szakmai kirándulásért a jelölt legtöbb **12 pontot** kaphat.

Értékelés

- felkészülés a szakmai kirándulásra:
aktív közreműködés a szakmai kirándulás tervezésénél és előkészítésénél:
anyaggyűjtés, a szakmai kirándulás részének bemutatása még a kivitelezés előtt stb. (maximum **4 pont**);
- kivitelezés:
aktív közreműködés és a tanár utasításainak a betartása a szakmai kiránduláson:
beszámoló bemutatása, vezetés az út részén, feladatlapok megoldása, jegyzetek készítése a terepen, megfelelő viselkedés stb. (maximum **4 pont**);
- írásbeli beszámoló:
az írásbeli beszámoló elkészítésére adott szempontok és a minőség figyelembevétele. (maximum **4 pont**).

Ha a jelölt részt vesz a szakmai kiránduláson, de erről nem adja le beszámolóját a tanár által meghatározott dátumig, elveszíti a szakmai kiránduláson szereshető pontok 10 százalékát. Amennyiben a jelölt elvégzi a szakmai kirándulást, de nem adja le róla a beszámolót az általános érettségiben meghatározott határidőn belül, a szakmai kirándulásra a lehetséges pontok maximum 50 százalékát kaphatja meg. Ha a jelölt olyan beszámolót ad le, mellyel kapcsolatosan fennáll a megalapozott kétely, hogy azt valahonnan átírta, a tanár a szakmai kirándulást 0 ponttal értékeli.

3.3.3 Végző osztályzat

A végző osztályzat a vizsga minden részéből (írásbeli vizsgából, gyakorlatokból, valamint szakmai kirándulásból) összeadott százalékpontok alapján van meghatározva. Az Általános Érettségi Vizsga Országos Vizsgabizottsága az Országos Földrajz Érettségi Vizsgabizottság ajánlatára meghatározza a százalékpontok osztályzattá (1–5) változtatásának kritériumait. Ezek a kritériumok, illetve az osztályzatok közti határok a tavaszi és őszi vizsgaidőszakban azonosak.

4 VIZSGATARTALMAK ÉS – CÉLOK

A vizsga külső részében általános és különleges ismereteket mérnek fel, a belső részében pedig a hatályban levő tanterv választott ismereteit is.

4.1 Általános földrajz

Tartalom	Célok
	A jelölt
1.1 Bevezető	
1.1.1	megmagyarázza a geográfia mint tudomány fogalmát és annak felosztását: általános földrajz, regionális földrajz, természetföldrajz, matematikai földrajz, geomorfológia, klimatogeográfia, pedogeográfia, biogeográfia, hidrogeográfia, a földrajzi környezet védelme, társadalomföldrajz, népességföldrajz, településföldrajz, gazdasági földrajz, politikai földrajz.
1.2 A Föld keletkezése és szerkezete	
1.2.1	leírja a Föld belső szerkezetét;
1.2.2	megnevezi és megmagyarázza a belső felszínformáló folyamatok hatásait: a kőzetlemezek mozgása és három különböző kőzetlemez érintkezése, hegységek alakulása, vulkanizmus és földrengéses tevékenység;
1.2.3	megmagyarázza a belső és kölső erők, valamint folyamatok hatását a fiatal gyűrthegységek, régi gyűrthegységek és röghegységek, üledékes lemezek, pajzsok, tektonikai árkok és medencék felszíni kialakulására;
1.2.4	felsorolja a földtörténeti korszakokat: prekambrium, paleozoikum, mezozoikum és kaenozoikum (harmadidő negyedidő, pleisztocén és holocén), valamint összeköti őket a hegységgyűrődések folyamatával: kaledóniai, herciniai és alpidi orogenezisek;
1.2.5	keletkezésük alapján felsorolja a kőzetcsoportokat, valamint megmagyarázza a magmás, a metamorf és az üledékes kőzetek jellegzetességeit és használati értékeiket is;
1.2.6	a geológiai térképet olvasva megállapítja a kőzetek fajtáit, típusait és korát.
1.3 A Föld felszíne	
1.3.1	felismeri, felsorolja és megmagyarázza a külső erőket és külső átalakító folyamatokat: mállás, denudáció, erózió, akkumuláció;
1.3.2	megmagyarázza a mállás, erózió és akkumuláció különböző fajtáit, valamint a denudáció következményeit;
1.3.3	képanyagon és a természetben felismeri a folyóvízi, a glaciális, a karszti, a zél formálta és a parti domborzat formáit, valamint leírja keletkezésüket;

Tartalom	Célok
	1.3.4 megmagyarázza a glaciális domborzat keletkezésénél ismert tényezőket és folyamatokat;
	1.3.5 megmagyarázza az eljegesedés következményeit;
	1.3.6 megjelöli a térképen a pleisztocén kori és mai eljegesedés térségeit;
	1.3.7 megmagyarázza a folyóvízi domborzat kialakulását;
	1.3.8 leírja a karszti domborzat keletkezését;
	1.3.9 megkülönbözteti a karsztvidéket a nem karszti tájtól, és megindokolja választását;
	1.3.10 megmagyarázza a ria, fjord, dalmát, esztuáriumi, lagúna, delta típusú partok keletkezését, és a képeken megállapítja jellegzetességeiket;
	1.3.11 megkülönbözteti a domborzattípusokat a domborzati formáktól;
	1.3.12 elemzi a különböző domborzattípusokat, tekintettel alkakmasságukra a lakottságra, a mezőgazdaságra, a közlekedésre és a turizmusra.

1.4 Időjárás és éghajlat

- 1.4.1 leírja az atmoszféra összetételét;
- 1.4.2 megkülönbözteti az éghajlati elemeket és tényezőket, valamint megmagyarázza a tényezők befolyását az éghajlati különbségekre;
- 1.4.3 megmagyarázza a Föld és a légkör különböző felmelegedésének és lehűlésének okait, valamint a trópusi, szubtrópusi, mérsékelt, szubpoláris és poláris éghajlati övezetek kialakulásának okait;
- 1.4.4 megmagyarázza a légnyomás hatását a légköri folyamatokra;
- 1.4.5 megmagyarázza az összefüggést a levegő hőmérséklete és páratartalma közt;
- 1.4.6 a keletkezésük alapján megmagyarázza a csapadékok fajtáit;
- 1.4.7 megmagyarázza a nagy földi légkörcsét;
- 1.4.8 megmagyarázza a szelek keletkezésének okait, valamint leírja a planetáris és monszun légkörcsés, a parti szél, a lejtőszél, a bóra és a fön jellegzetességeit;
- 1.4.9 megmagyarázza az időjárás és az időjárás frontok közt lejátszódó folyamatokat, valamint az időjárás-változásokat a frontátvonulások közben a földrajzi középszélességeken;
- 1.4.10 megmagyarázza az állandó légköri akciócentrumok fontosságát és hatásait Európa és Szlovénia éghajlatára és időjárására;

-
- 1.4.11 éghajlati diagramok alapján megkülönbözteti és megmagyarázza az egyenlítői, szavanna, mediterrán, nedves szubtrópusi, monszun, óceáni, kontinentális nedves, mérsékelt hideg, tundra, poláris éghajlatot, valamint a száraz és félszáraz éghajlatot az összes hőmérsékleti övezetben;
 - 1.4.12 megmagyarázza és felméri az éghajlat hatását a gazdaságra, valamint más emberi tevékenységekre;
 - 1.4.13 leírja az időjárási katasztrófákat: árvíz, aszály, zivatar, jégeső, fagy, széltörés, ónos eső, és megmagyarázza őket a térkihasználás szempontjából;
 - 1.4.14 Európa és Szlovénia példáján leírja az időjárási előrejelzést;
 - 1.4.15 értékeli a legújabb planetáris éghajlati változásokat;
 - 1.4.16 megmagyarázza az üvegházhatás következtében kibocsátott túl nagy mennyiségű gázok és a jelenlegi éghajlatváltozások közti összefüggést;
 - 1.4.17 megmagyarázza a takarékoskodás és az életvitel változtatásának szükségességét, tekintettel az üvegházhatás következtében kibocsátott gázok csökkentése érdekében történő állandó technológiai fejlődésre.

1.5 Talaj

- 1.5.1 megmagyarázza a talaj keletkezését;
- 1.5.2 megmagyarázza a talajképző tényezők befolyását a talaj keletkezésére, tulajdonságaira (mélység, szín, textúra, struktúra, pH érték) és termékenységére;
- 1.5.3 leírja a talajszelvényt és főbb szintjeit (szerves, humuszos, eluviális, iluviális, az anyakőzet mállási horizontja, a szilárd anyakőzet horizontja);
- 1.5.4 ismeri, megmagyarázza néhány fontosabb talajcsoport főbb tulajdonságait a világon: forró és nedves trópusi és szubtrópusi területek talajai, sivatagi és félsivatagi területek talajai, mérsékelt övi és nedves területek talajai, sztyeppvidékek talajai, hegyvidékek és hűvös területek talajai, medencék és alföldek talajai, valamint értékeli ezek természeti és mezőgazdasági használatát;
- 1.5.5 leírja a talajcsoportok jellegzetességeit a WRB-klasszifikáció szerint: feralszolok, arenoszolok, kasztanozjomok, csernozjomok, kambiszolok, podzolok, krioszolok;
- 1.5.6 értékeli az ember befolyását a talajra, és a talaj védelmének szükségességét.

1.6 Növényzet és állatvilág

- 1.6.1 megmagyarázza a természetes és a kultúrnövényzet jelentőségét az ember és tevékenységei számára;
- 1.6.2 megmagyarázza a növényzet és a talajok közti összefüggést;

-
- 1.6.3 leírja a jellegzetes természetes növényzetcsoportokat hőmérsékleti övezetek és éghajlattípusok szerint: trópusi esőerdő, szavanna, sivatagi és mediterrán növényzet, lombhullató és vegyes erdő, magas és törpe fűvű sztyepp, tűlevelű erdő (tajga), tundra- és hegyi növényzet, valamint megmagyarázza, hogy ezek hogyan alkalmazkodnak a környezeti tényezőkhöz: hőmérséklethez, vízhez, talajhoz, domborzathoz, emberhez;
 - 1.6.4 megfelelő képanyag alapján leírja és térképen meghatározza a jellegzetes növényzetcsoportokat egyes kontinensek szerint;
 - 1.6.5 értékeli a természetes növényzet és az állatvilág védelmének fontosságát, valamint példákkal alátámasztja állításait;
 - 1.6.6 megmagyaráz egy példát az ember természetes növényzetre és az állatvilág átalakulására gyakorolt befolyásáról, valamint szerepéről a növényzet és állatfajok kihalásában.

1.7 Vizek

- 1.7.1 leírja a vízburok/hidroszféra összetételét, és megmagyarázza benne a különböző vizek részarányait;
- 1.7.2 leírja a vizek jellegzetességeit, tekintettel halmazállapotukra és minőségükre;
- 1.7.3 leírja az álló- és folyóvizek jellegzetességeit és fontosságát;
- 1.7.4 megmagyarázza a víz körforgását a természetben;
- 1.7.5 megmagyarázza a tengervíz fizikális és kémiai tulajdonságait, valamint az ebből adódó különbségek okát egyes tengereknél;
- 1.7.6 megmagyarázza a hullámozás és a tengerjárás, valamint a tengeri áramlások okait;
- 1.7.7 megnevezi és megjelöli a világtérképen a folyókat, tavakat, tengereket és más olyan hidrológiai jelenségeket, amelyek a világ és Európa regionális földrajzának céljai közt szerepelnek;
- 1.7.8 megmagyarázza a hidrológiai fogalmakat: vízgyűjtő terület, vízrendszer, vízválasztó vonal, a tenger vízgyűjtő területe, vízjárás, a folyó vízhozama, vízállás;
- 1.7.9 megmagyarázza azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják a folyó vízjárásának alakulását;
- 1.7.10 megmagyarázza a föld alatti vizek jellegzetességeit: talajvíz, rétegvíz, vízrekesztő rétegek közötti, illetve artézi víz, résvíz;
- 1.7.11 leírja a tavakat, tekintettel keletkezésükre;
- 1.7.12 értékeli az álló- és folyóvizek környezeti problematikáját, valamint ezek fontosságát az ember számára a jelenben és a jövőben.

Tartalom	Célok
1.8 Néesség	
1.8.1	leírja azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják egy térség népsűrűségét;
1.8.2	megmagyarázza a népesség számának változásával kapcsolatos fogalmakat: születésszám, halandóság, természetes szaporulat, migrációs egyenleg, népességgrobbanás, depopuláció;
1.8.3	megmagyarázza a természeti és társadalmi hatásokat a népesség különböző térbeni eloszlására a világon;
1.8.4	leírja a biológiai és társadalmi népességösszetételek jellegzetességeit, valamint megmagyarázza a változások okait az agrár-, az ipari és a posztindusztriális társadalomban;
1.8.5	adott példákon megmagyarázza a nemzetiségi összetétel változását a világon a vándorlások és a különböző népességnövekedés miatt;
1.8.6	tekintettel az időre, időtartamára, irányára, okára és következményeire, felsorolja a vándorlások fajtáit;
1.8.7	megmagyarázza a különféle vándorlás/migráció okait és következményeit;
1.8.8	korfák tanulmányozása alapján különféle következtetéseket von le;
1.8.9	elemzi a népességről szóló statisztikai adatokat, megtervezi a népesség jövőbeni fejlődését és annak következményeit.
1.9 Települések	
1.9.1	leírja a települések alapvető felosztását vidékies és városi településekre, valamint ezek jellegzetességeit;
1.9.2	elemzi a települések problematikáját, tekintettel a települések rendszerezésének mércéire, a különböző településtípusok funkcióit, átalakulási folyamatait;
1.9.3	megmagyarázza a városok jellegzetességeit a világ gazdaságilag fejlett és gazdaságilag kevésbé fejlett részeiben, leírja szerkezetük alapvető jellegzetességeit és a funkcióit (városalapító és várost szolgáló funkciók);
1.9.4	megmagyarázza az urbanizáció és a szuburbanizáció okait és következményeit.
1.10 Mezőgazdaság	
1.10.1	tekintettel a fejlődésre és az intenzitásra, leírja a mezőgazdaság formáit: belterjes, külterjes, monokultúrás, polikultúrás, piacra irányuló, önellátó, hagyományos, korszerű, szakosított, fenntartható, öntözéses, ültetvényes, nomád, vándorló, valamint megmagyarázza keletkezésük okait;
1.10.2	különbséget tesz a földhasználat (föld kategória) és a mezőgazdasági ágazatok közt;

Tartalom	Célok
	1.10.3 adott példák alapján értékeli a földhasználatot;
	1.10.4 értékeli a mezőgazdaság jelentőségét az élelmiszer- és nyersanyagellátás, valamint a kultúrtáj megőrzése szempontjából;
	1.10.5 megmagyarázza a táj elemei és a mezőgazdaság közti kapcsolatot: deagrarizáció, érdősítés, erdősödés, füvesedés, kultúrteraszok;
	1.10.6 leírja a mezőgazdálkodással kapcsolatos környezeti problémákat.

1.11 Energetika és ipar

- 1.11.1 összehasonlítja az energiaforrások jelentőségét az emberiség számára a múltban és a jelenben, valamint megmagyarázza a változások okait;
- 1.11.2 összehasonlítja az egyes megújuló, nem megújuló, alternatív, fosszilis energiaforrások előnyeit és hátrányait;
- 1.11.3 elemzi a fogyó energiaforrások korlátoltságát, valamint befolyásukat a társadalom és gazdaság jövőbeni fejlődésére;
- 1.11.4 leírja a már érvényesült és az új megújuló energiaforrásokat, valamint tanulmányozza az elkövetkező fejlődés lehetőségeit;
- 1.11.5 leírja az ipar telepítő/lokációs tényezőit;
- 1.11.6 elemzi a régi, új, nehéz-, könnyűipar, valamint a csúcstechnológia telepítő tényezői változásának okait a történelmi fejlődés során;
- 1.11.7 a múltból és a jelenből vett példák alapján megmagyarázza az ipar környezetre gyakorolt hatását, tekintettel a táj arculatára és a vizek, a levegő, valamint a talaj szennyezettségére;
- 1.11.8 a fennterthatóság szempontjából értékeli az ipar és a többi gazdasági tevékenység hatását a térség fejlődésére.

1.12 Közlekedés, telekommunikációs hálózat

- 1.12.1 megmagyarázza a közlekedés és a közlekedési áramlatok közti különbségeket a múltban és jelenben;
- 1.12.2 adatok alapján elemzi a szárazföldi, vízi, légi, közúti, vasúti, tengeri, folyami, folyami-csatorna-, repülő-, telekommunikációs közlekedést és összehasonlítja őket;
- 1.12.3 elemzi az egyes közlekedési fajta hatását a tájra és gazdaságra, tekintettel ezek fejlődésére;
- 1.12.4 értékeli a korszerű közlekedési (közutak, vasutak, kikötők, repülőterek, elektromos vezetékek, csővezetékek) és telekommunikációs infrastruktúra jelentőségét a társadalomban.

1.13 Turizmus

- 1.13.1 leírja a turizmus fajtáit: nyári, téli, egész évi, parti, hegyi, gyógyfürdői, falusi, vállalkozói, kongresszusi, kirándulási, vallási, tömegturizmus;
- 1.13.2 megmagyarázza és értékeli a különböző típusú idegenforgalmi térség fejlődésének feltételeit;
- 1.13.3 megmagyarázza a turizmusból származó jövedelem különbségeit adott példák alapján a világból, Európából és Szlovéniából;
- 1.13.4 felméri a turizmus jelentőségét a gazdaságra, valamint hatását a természetes és társadalmi környezetre a fenntartható fejlődés szempontjából.

1.14 Fenntartható fejlődés

- 1.14.1 megmagyarázza a fenntartható fejlődéssel, valamint ennek az összetevőivel: gazdasági, szociális, környezeti, etikai összetevőkkel kapcsolatos elképzelést és lényegét;
- 1.14.2 leírja a térségtervezés fontosságát és lényegét, valamint a nyilvánosság közreműködését a határozatok elfogadásának eljárásaiban;
- 1.14.3 értékeli a különböző tevékenységeket a fenntartható fejlődés szempontjából, valamint a térség és egyes elemeinek komplexitását és korlátoltságát.

4.2 A világ regionális földrajza

Tartalom	Célok
2.1 Bevezető	A jelölt
2.1.1	leírja az országok gazdasági felosztásának mércéit: GDP/egy főre, emberi fejlődés indexe;
2.1.2	elemzi a világ gazdasági fejlettsége különbségeinek okait.
2.2 Ázsia	
2.2.1	ismeri és megjelöli a térképen a következő helyket Ázsiában: Törökország, Izrael, Szaud-Arábia, Irán, Irak, India, Thaiföld, Indonézia, Kína, Mongólia, Japán, Arab-félsziget, Dekkán-félsziget, Indokínai-félsziget, Maláj-félsziget, Koreai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Himalája, Mt. Everest, Tibet, Szibéria, Mezopotámia, Indus menti síkság, Gangesz menti alföld/Hindusztáni-alföld, Bengál alföld, Kínai-alföld, Góbi, Arab-sivatag, Kaszpi-tó, Aral-tó, Eufrátesz, Tigris, Indus, Gangesz, Brahmaputra, Mekong, Kék-folyó, Sárga-folyó, Amur;
2.2.2	megmagyarázza az Arab-lemez, a Dekkán-ösföld, a Himalája, a Hindusztáni-alföld, Kínai-alföld természetföldrajzi jellegzetességeit;
2.2.3	megmagyarázza azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják Ázsia éghajlatát, különösen hangsúlyozva a monszun légáramlást;
2.2.4	éghajlati diagramok alapján felismeri az éghajlati típusokat, és következtet az éghajlati körülményekre;
2.2.5	leírja a természetes növényzet alapvető típusait, és megmagyarázza ezek kapcsolatát az éghajlati típusokkal;
2.2.6	értékeli az ázsiai vizek jelentőségét a lakosságra és a gazdaságra;
2.2.7	leírja a Sárga-folyó, Kék-folyó, Gangesz és Brahmaputra jellegzetességeit;
2.2.8	leírja Ázsia lakossága térbeni eloszlásának, népsűrűségének és összetételének jellegzetességeit;
2.2.9	ismeri a hinduizmust, a buddhizmust és az iszlámot, valamint elterjedtségüket és szerepüket a mindennapi életben;
2.2.10	leírja és összehasonlítja a nomád állattenyésztést, az öntözéses földművelést, a belterjes önellátó földművelést, az ültetvényes mezőgazdaságot Ázsiában;
2.2.11	értékeli a zöld forradalom hatékonyságait, és felleli annak összefüggését az éhínséggel;
2.2.12	összehasonlítja Japán, az "ázsiai kistigrisek", a kőolajtermelő országok, Kína, Banglades, Afganisztán gazdasági fejlettségét, és megmagyarázza a különbségek okát.

2.3 Afrika

- 2.3.1 ismeri és megjelöli a térképen a következő helyeket Afrikában: Egyiptom, Szudán, Nigéria, Kenya, Dél-afrikai Köztársaság, Atlasz, Etióp-magasföld, Sárkány-hegység, Tó-fennsík, Fokföldi-hegység, Szahara, Száhel, Namib, Kongó-medence, Kalahári-medence, Viktória-tó-medence, Csád-tó, Viktória-tó, Tanganyika-tó, Nílus, a Niger és a Kongó folyók, Zambézi, Orange, Guineai-öböl, Kanári-áramlás, Benguela-áramlat, Mozambiki-/Agulhas-áramlás;
- 2.3.2 megmagyarázza az Atlasz, a Tó-fennsík, a Sárkány-hegység keletkezését és jellegzetességeit;
- 2.3.3 megmagyarázza az éghajlati tényezők hatását az éghajlatra, külön hangsúlyozva a nagy földi légáramlást;
- 2.3.4 megmagyarázza az éghajlat és a természetes növényzet-típusok közti összefüggést Afrikában;
- 2.3.5 értékeli a Nílus, a Niger és a Kongó folyók jelentőségét az afrikai népesség számára;
- 2.3.6 értékeli a korszerű demográfiai változások okait és következményeit Afrikában;
- 2.3.7 megmagyarázza az aszály, az éhínség, a szegénység és a betegségek okait és következményeit Afrikában;
- 2.3.8 leírja a maláriát, az álomkórt, az aidsot, és összefüggésbe hozza őket a földrajzi jellegzetességekkel;
- 2.3.9 megmagyarázza a gyarmatosítás és a neokolonializmus múltbeli és korszerű következményeit;
- 2.3.10 megmagyarázza az önellátó és a piacra irányuló mezőgazdaság jellegzetességei közti különbségeket, külön hangsúlyozva a vándorló földművelést és a nomád állattenyésztést, az öntözéses és ültetvényes mezőgazdaságot, valamint ezek természeti viszonyoktól való függőségét;
- 2.3.11 megmagyarázza az afrikai országok függőségét az ércek és energiaforrások exportjától, valamint ennek következményeit.

2.4 Latin-Amerika

- 2.4.1 ismeri és megjelöli a térképen a következő helyeket Latin-Amerikában: Brazília, Argentína, Peru, Venezuela, Mexikó, Közép-amerikai-földhíd, Karib-szigetek, Nagy-Antillák, Kis-Antillák, Bahama-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Yukatan-félsziget, Kuba, Karib-tenger, Andok, Brazil-fennsík, Guyanai-fennsík, Orinoco-alföld, Amazonas menti síkság, Gran Chaco, Pampák, Patagónia, Tűzföld, Atacama, Orinoco, Amazonas, Paraná, Perui-áramlat, Brazíliai-áramlás;
- 2.4.2 megmagyarázza a Latin- és Dél-Amerika közti különbséget;
- 2.4.3 megmagyarázza a tektonikai működés következményeit Közép-Amerikában;

-
- 2.4.4 leírja Közép-Amerika, az Andok, a Brazil-fennsík, az Amazonas menti síkság, a Pampák természetföldrajzi jellegzetességeit;
 - 2.4.5 megmagyarázza Közép- és Dél-Amerika gyarmati múltját;
 - 2.4.6 megmagyarázza Latin-Amerika gyarmatosításának következményeit a gyarmatosítók és a gyarmatok számára;
 - 2.4.7 elemzi a népesség etnikai összetételét és a különbségeket a lakottságban Közép- és Dél-Amerikában;
 - 2.4.8 értékeli az őshonos lakosság szerepét a korszerű társadalomban;
 - 2.4.9 megmagyarázza a különbségeket a Közép-Amerikai földhíd egyes részei, Kuba, Venezuela és a Pampák gazdasági irányultságában;
 - 2.4.10 leírja a brazil régiók társadalomföldrajzi jellegzetességeit: Észak, Északkelet, Középnnyugat, Délkelet, Dél;
 - 2.4.11 elemzi az Amazonas menti trópusi erdő irtásának okait, és értékeli ennek következményeit;
 - 2.4.12 leírja a katonai junta, a gerilla, a kokainmaffia, a nagybirtokos viszonyok jellegzetességeit Latin-Amerikában.

2.5 Észak-Amerika

- 2.5.1 ismeri és megjelöli a térképen a következő helyeket Észak-Amerikában: USA, Kanada, Kanadai-pajzs, Appalache-hegység, Központi-síkság, Sziklás-hegység, Nagy-medence, Kalifornia, Florida, Alaszka, Mississippi, Szt. Lőrinc-folyó, Colorado, Nagy-tavak, Mexikói-öböl, Kaliforniai-áramlás, Golf-áramlás, Labrador-áramlás;
- 2.5.2 megmagyarázza Észak-Amerika domborzati és éghajlati jellegzetességeit;
- 2.5.3 értékeli Észak-Amerika felfedezésének következményeit az őslakosság számára;
- 2.5.4 megmagyarázza a bevándorlás folyamatát és a lakosság jellegzetességeit, valamint ezek következményeit;
- 2.5.5 leírja az egyedi amerikai társadalom kialakulását, és értékeli a multikultúra szerepét az emberek együttélésében;
- 2.5.6 megmagyarázza Kanada és az USA fejlődésének különbségeit és hasonlóságait;
- 2.5.7 megmagyarázza a belső vándorlások jellegzetességeit az USA-ban, valamint az imigrációs politikát az USA-ban és Kanadában;
- 2.5.8 megmagyarázza a mezőgazdaság alapvető jellegzetességeit az USA-ban: mezőgazdasági földterületek kialakítása, mezőgazdasági irányultság;

Tartalom	Célok
	2.5.9 megmagyarázza a régi ipari övezet keletkezésének okait, és leírja a jelentősége csökkenésének következményeit;
	2.5.10 megmagyarázza azoknak a tényezőknek a fontosságát és összefonódását, amelyek befolyásolják az USA iparának átszervezését és áttelepítését az új iparkörzetek, a csúcstechnológia, a Szilícium-völgy, »a napos övezet« kialakulásánál.

2.6 Ausztrália és Óceánia

- 2.6.1 ismeri és megjelöli a térképen a következő helyeket Ausztráliában és Óceániában: Ausztrália, Új-Zéland, Mikronézia, Polinézia, Melanézia, Nagy-Vízválasztó-hegység, Közép-ausztráliai-síkság, Ausztrál-fennsík / pajzs, Tasmania, Nagy Homoksivatag, Darling, Murray;
- 2.6.2 megmagyarázza Ausztrália természetföldrajzi jellegzetességeit;
- 2.6.3 megmagyarázza a bevándorlási folyamatot Ausztráliába és lakosságának jellegzetességeit;
- 2.6.4 elemzi a népesség mai etnikai összetételét Ausztráliában;
- 2.6.5 értékeli Ausztrália felfedezésének és a bevándorlók eljövételének következményeit az őslakosok számára;
- 2.6.6 megmagyarázza az éghajlati és a hidrológiai körülmények hatását a mezőgazdaság formáira és irányultságára Ausztráliában;
- 2.6.7 leírja az ausztrál bányászat és ipar jellegzetességeit;
- 2.6.8 elemzi az ausztrál export változásait a második világháború után;
- 2.6.9 értékeli az atomkísérletek, a természeti katasztrófák és az éghajlati változások hatását a lakosságra és a turizmusra Óceániában.

2.7 Sarkvidékek

- 2.7.1 ismeri és megjelöli a térképen a következő helyeket: Északi-sarkvidék/Arktisz, Déli-sarkvidék/Antarktis, Grönland, Északi-jeges-tenger;
- 2.7.2 leírja a sarkvidékek természet- és társadalomföldrajzi jellegzetességeit;
- 2.7.3 megmagyarázza az éghajlati változások okát és feltételezhető következményeit a sarkvidékeken.

4.3 Európa regionális földrajza

Tartalom	Célok
3.1 Bevezető	A jelölt
	3.1.1 megmagyarázza és értékeli az aktuális eseményeket Európában.
3.2 Fekvése	
	3.2.1 leírja és megjelöli a térképen Európa határait;
	3.2.2 meghatározza Európa földrajzi fekvését, tekintettel a többi földrészre és hőmérsékleti övezetre;
	3.2.3 ismeri és megjelöli a térképen az európai országokat és fővárosaikat, valamint régióit: Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa, Délkelet-Európa.
3.3 Természetföldrajzi jellegzetességek	
	3.3.1 ismeri és megjelöli a térképen: Orosz-tábla, Balti-pajzs, Skandináv-hegység, Skót-felföld, Pennine-hegység, Cambriai-hegység, Ardennek, Vogézek, Francia-középhegység, Német- középhegység, Cseh-középhegység, Pireneusok, Alpok, Appenninek, Dinári-hegység, Kárpátok, Balkán-hegység, Rodope, Urál, Germán-lengyel-alföld, Kelet-európai-síkság, Pó-síkság, Havas/Román-alföld, Párizsi-medence, Kárpát-medence, Skandináv-félsziget, Pireneusi-/Ibériai-félsziget, Appennin-félsziget, Balkán-félsziget, Északi-tenger, Balti-tenger, Botteni-öböl, Finn-öböl, Vizcayai-öböl, Földközi-tenger, Adriai-tenger, Égei-tenger, Fekete-tenger, Észak-atlanti-áramlat, Gibraltári-szoros, La Manche, Boszporusz-tengerszoros, Temze, Loire, Szajna, Rhone, Rajna, Elba, Visztula, Odera, Tejo, Ebro, Pó, Duna, Tisza, Morava, Vardár, Marica, Don, Volga, Bodeni-tó, Genfi-tó, Comói-tó, Balaton, Ohridi-tó, Szicília, Szardínia, Korzika, Kréta;
	3.3.2 leírja a geológiai fejlődést és a vele kapcsolatos domborzati jellegzetességeket;
	3.3.3 megmagyarázza Európa földtani szerkezetét, valamint összeköti azt az ércek és az energiaforrások lelőhelyeivel;
	3.3.4 leírja a parttípusokat, és megjelöli elhelyezkedésüket Európa térképén;
	3.3.5 megmagyarázza az éghajlatot befolyásoló tényezőket;
	3.3.6 megnevezi és leírja Európa különböző éghajlati típusait;
	3.3.7 meghatározza az éghajlat hatását a különböző természetes növényzettípusokra;
	3.3.8 leírja és megmagyarázza az ember szerepét a természetes növényzet megőrzésében, illetve változásában.

3.4 Társadalomföldrajzi jellegzetességek

- 3.4.1 ismeri és megjelöli a térképen: »Black country«, Ruhr-vidék, Szilézia, Donyeck-medence, »kék banán«, »napos övezet«, az európai népességtengely;
- 3.4.2 megmagyarázza a népesség térbeni elhelyezkedését és a népsűrűséget, összefüggésben a természetföldrajzi tényezőkkel;
- 3.4.3 ismeri a katolikus, protestáns és pravoszláv/görögkeleti vallást, az iszlámot, valamint elterjedtségüket Európában és befolyásukat a társadalmi viszonyokra;
- 3.4.4 felsorolja és megjelöli a térképen a következő nyelvcsoportokat: germán, szláv, román/újlatin, finnugor, balti, baszk, kelta, görög, albán;
- 3.4.5 megjelöli a térbeni elhelyezkedését és megmagyarázza nemzetiségi-vallási szemszögből a baszk, az észak-ír kérdés, a belga nemzetiségi kérdés, a koszovói, a katalán, a bosnyák kérdés okait és következményeit;
- 3.4.6 elemzi a 20. század migrációs áramlatainak okait, és leírja ezek fajtáit Európában, valamint megmagyarázza az ezzel összefüggő társadalmi problémákat;
- 3.4.7 leírja a mezőgazdaság alapvető jellegzetességeit és korszerű problémáit Európában, valamint megmagyarázza a közös mezőgazdasági politika jelentőségét az Európai Unióban;
- 3.4.8 leírja az energiaforrások jelentőségét, és elemzi az energiaellátás problematikáját Európában;
- 3.4.9 megmagyarázza a turizmus jelentőségét Európa turisztikai térségeinek fejlődésére;
- 3.4.10 megmagyarázza a különbségeket a gazdasági fejlődésben Európa központi térségei és peremvidékei közt;
- 3.4.11 elemzi a választott környezeti-térbeni problémákat a nagyvárosok, iparkörzetek, az Alpok, a Mediterránium területén, és utal a megoldásukra;
- 3.4.12 leírja az EU keletkezését, fejlődését és bővülését;
- 3.4.13 leírja az EU működését: Európai Tanács, Európai Parlament, Európai Bizottság, az Európai Unió Tanácsa;
- 3.4.14 ismeri az előnyöket, amelyek az EU tagságából erednek;
- 3.4.15 leírja az EU korszerű intézkedéseit a káros környezeti változások elkerüléséért és igyekezetét a fenntartható fejlődésért helyi, regionális és globális szinten.

3.5 Észak-Európa

- 3.5.1 leírja Észak-Európa nordikus és balti államokra való felosztását;
- 3.5.2 tekintettel a domborzati jellegzetességekre, leírja a kontinentális jégtakaró terjedelmét és következményeit;

- 3.5.3 értékeli Észak-Európa éghajlatát a lakottságra, a mezőgazdaságra, a közlekedésre és a turizmusra kifejtett jelentősége szempontjából;
- 3.5.4 megmagyarázza a balti államok nemzetiségi összetételének problematikáját;
- 3.5.5 felsorolja az energiaszolgáltatás fő forrásait az észak-európai országokban, és megmagyarázza ezek energiapolitikájának lényeges jellegzetességeit;
- 3.5.6 leírja a csúcstechnológia fejlődését és jelentőségét Svédországban és Finnországban;
- 3.5.7 értékeli a halászat jelentőségét Norvégia és Izland számára, valamint megmagyarázza a túlméretezett halászat következményeit a természetes egyensúly és a halászat jövőjének szempontjából;
- 3.5.8 megmagyarázza az erdőgazdagság és a feldolgozás fontosságát Finnország példáján;
- 3.5.9 adatok alapján elemzi Észak-Európa államainak gazdasági fejlődését.

3.6 Nyugat-Európa

- 3.6.1 értékeli azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják Nyugat-Európa éghajlatát;
- 3.6.2 tekintettel a mezőgazdaság fejlődésére, értékeli Nyugat-Európa természetföldrajzi jellegzetességeit;
- 3.6.3 leírja Nyugat-Európa gazdasági fejlődésének fő jellegzetességeit és problémáit, megmagyarázza azokat a tényezőket, amelyek serkentették, valamint összehasonlítja az elért fejlettségi szintet Európa és a világ más részeinek fejlettségével;
- 3.6.4 térképek és képanyag segítségével elemzi az ipar fejlődésének és átalakulásának jellegzetességeit Nagy-Britanniában;
- 3.6.5 megkülönbözteti Nagy-Britanniát Angliától és az Egyesült Királyságtól, valamint Írországot Észak-Írországtól;
- 3.6.6 Nagy-Britannia és Írország lakosságának nemzetiségi és vallási összetételét ok-okozati összefüggésben összeköti a közösségek közti viszonyokkal;
- 3.6.7 elemzi a mezőgazdaság természeti lehetőségeit Írországban, és összeköti ezeket az írek kivándorlásával;
- 3.6.8 megmagyarázza a »Benelux« fogalom jelentését;
- 3.6.9 térkép és képanyag alapján leírja a Benelux-államok domborzatának jellegzetességeit, valamint összeköti ezeket a lakossággal és a gazdasággal összefüggő viszonyokkal;
- 3.6.10 leírja a polderok keletkezését, jellegzetességeit és jelentőségét;
- 3.6.11 leírja azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják a magasan fejlett holland mezőgazdaságot, majd

-
- összehasonlítja ezt a szlovéniaival;
- 3.6.12 megmagyarázza Hollandia árvíz-veszélyeztetettségét, és leírja, hogyan védekezik ellene a lakosság különböző projektekkel, mint amilyen a Delta-projekt;
- 3.6.13 elemzi Belgium lakosságának nemzetiségi összetételét, és megmagyarázza, hogyan próbálnak megoldást találni a nemzetiségi kérdésre;
- 3.6.14 leírja Franciaország lakosságának nemzetiségi összetételét, és értékeli az ország politikáját az ott élő nemzetiségek jogainak szavatolására, valamint összehasonlítja ezt a szlovén politikával;
- 3.6.15 leírja Franciaország centralista berendezésének jellegzetességeit;
- 3.6.16 értékeli Franciaország gazdaságának jellegzetességeit és energetikai alapjait.

3.7 Dél-Európa

- 3.7.1 értékeli a Földközi-tenger jelentőségét az idegenforgalmi fejlődés szempontjából a mellette elterülő országok számára;
- 3.7.2 adatok alapján összehasonlítja a turizmus fejlettségét Görögországban, Olaszországban és Spanyolországban;
- 3.7.3 megmagyarázza a regionális fejlődés különbségeit a tengerpart és a belterületek közt a litoralizáció következményeként;
- 3.7.4 a természeti körülmények szempontjából leírja a mezőgazdaság jellegzetességeit és fejlődési lehetőségeit;
- 3.7.5 felméri a mezőgazdasági terményeik jelentőségét az európai piac számára;
- 3.7.6 összehasonlítja Dél- és Észak-Olaszország gazdasági fejlettségének szintjét, valamint leírja ezen különbségek következményeit.

3.8 Közép-Európa

- 3.8.1 térkép és képanyag alapján leírja Közép-Európa domborzatának kialakulását és jellegzetességeit;
- 3.8.2 megmagyarázza az Alpok kőzetfelépítését;
- 3.8.3 értékeli a közúti és vasúti hágók jelentőségét az Alpok átjárhatóságának szempontjából;
- 3.8.4 értékeli a közlekedést az Alpokban a környezetvédelem szempontjából, és leírja az alpesi országoknak a környezetszennyezés csökkentését szorgalmazó intézkedéseit;
- 3.8.5 térkép alkalmazásával elemzi a turizmust az Alpokban, valamint értékeli ezt gazdasági és környezeti szempontból;

-
- 3.8.6 leírja Svájc lakosságának jellegzetességeit;
 - 3.8.7 elemzi a mezőgazdaság fejlődését és jellegzetességeit Magyarországon, valamint összehasonlítja ezt a szlovén mezőgazdasággal;
 - 3.8.8 megmagyarázza az egyesült Németország keletkezését, valamint az egyesülés következményeit a német gazdaságban és társadalomban;
 - 3.8.9 megmagyarázza a Ruhr-vidék és Szilézia átalakulásának folyamatát;
 - 3.8.10 leírja a Kárpát-medence geológiai fejlődését és a fő domborzati formákat;
 - 3.8.11 ismeri és megjelöli a térképen: Duna, Tisza, Zala, Rába, Dráva, Marcal, Zagyva, Sajó, Körösök, Balaton, Fertő-tó, Velencei-tó, Tisza-tó, Vörös-tó, Szelidi-tó; Sóstó, Fehér-tó;
 - 3.8.12 éghajlati diagramok alapján leírja a kontinentális éghajlat jellegzetességeit;
 - 3.8.13 megmagyarázza a népességfejlődés fő jellegzetességeit;
 - 3.8.14 felsorolja a magyarországi nemzetiségeket, és megmagyarázza a Rábavidék fejlődésének különlegességeit;
 - 3.8.15 a magyarországi tanulmányi kirándulás előkészületei alapján leírja a főváros fejlődését;

3.9 Délkelet-Európa

- 3.9.1 leírja a domborzat kialakulását és jellegzetességeit;
- 3.9.2 éghajlati diagramok alapján különböző éghajlati típusokat elemez;
- 3.9.3 leírja a Kárpát-medence, Havasalföld, a Dinári-hegység, a Kárpátok, a Balkán, a Rodope természetföldrajzi jellegzetességeit;
- 3.9.4 elemzi a lakosság nemzeti, nyelvi és vallási összetételét, valamint a nemzetek együttélésének problémáit 1991 előtt és utána;
- 3.9.5 leírja Délkelet-Európa államai gazdasági fejlődésének és problémáinak alapvető jellegzetességeit.

3.10 Kelet-Európa

- 3.10.1 térkép és képanyag alapján leírja a domborzat, az éghajlat és a növényzet jellegzetességeit, valamint megállapítja ennek hatását a lakottságra;
- 3.10.2 megmagyarázza a népességfejlődés lényeges jellegzetességeit és az etnikai problémákat;
- 3.10.3 leírja a demokratizáció, a nemzetek közti súrlódások, az oroszosítás, a privatizáció, a denacionalizáció, a természeti források kihasználása, a társadalom rétegződése folyamatait, valamint ezek kulcsproblémáit;

Tartalom**Célok**

- 3.10.4 értékeli a mezőgazdasági termelés természeti, valamint társadalmi lehetőségeit a privatizálás előtt és után;
- 3.10.5 elemzi a nehézipar fejlődésének lehetőségeit, az energiaforrások jelentőségét, valamint értékeli a mai és a valamikori gazdasági irányultságot;
- 3.10.6 leírja a környezeti problémákat.

4.4 Szlovénia földrajza

Általános

Tartalom	Célok
4.1 Bevezető	A jelölt
4.1.1	megmagyarázza és értékeli a jelenlegi történéseket Szlovéniában;
4.1.2	megmagyarázza nemzeti identitás tudatosságát és értelmezését a világi és az európai identitással kapcsolatban.
4.2 Szlovénia fekvése, valamint ennek fontossága természeti és társadalmi környezetére	
4.2.1	leírja Szlovénia természet- és társadalomföldrajzi sokszínűségét;
4.2.2	értékeli Szlovénia fekvését és helyzetét Európában és az EU-ban;
4.2.3	leírja Szlovénia törekvéseit a függetlenségre és csatlakozására a nemzetközi kapcsolatokba.
4.3 Domborzat és kőzetösszetétel	
4.3.1	térképek és képanyag alkalmazásával megmagyarázza Szlovénia kőzetösszetételének és felszínének geológiai fejlődését;
4.3.2	megmagyarázza a kőzetösszetétel hatását a domborzat kialakulására, a vízellátásra, a lakottságra és a mezőgazdaságra;
4.3.3	leírja, valamint megjelöli a térképen a domborzat típusait és a hozzá tartozó domborzati formákat.
4.4 Éghajlat, talaj, növényzet, állatvilág és vizek	
4.4.1	megmagyarázza a fekvés, a domborzat, a tengertől való távolság, a nyugati szelek, az időjárási akcióközpontok hatását az éghajlati elemekre Szlovéniában;
4.4.2	éghajlati diagramok alapján felismeri a szubmediterrán, a nedves kontinentális, a hegyi/alpesi éghajlatot, leírja ezek fő jellegzetességeit, és ismeri térbeni elhelyezkedésüket;
4.4.3	ismeri és megmagyarázza Szlovénia talajtípusait: kőzetalap, rendzina talaj, eutrikus barna talajok, disztrikus barna talajok, barna posztkarbonátos talajok, terra rossa, folyó menti talajok, glejtalajok, tőzegtalaj és értékeli őket a természeti vagy mezőgazdasági felhasználás tekintetében;
4.4.4	leírja a bioklimatikus magassági övek jellegzetességeit;
4.4.5	leírja a tűlevelű, a vegyes és a lombhullató erdők jellegzetességeit és elterjedtségét;

-
- 4.4.6 értékeli az erdők szerepét egyes szlovén tájakon az ember és a természetes környezet számára, valamint felsorolja azokat a tényezőket, amelyek veszélyeztetik azt erdőket;
- 4.4.7 leírja a szlovéniai folyók hidrográfiai jellegzetességeit;
- 4.4.8 hidrogramok alapján felismeri a szlovéniai folyók vízjárását, és megmagyarázza az őket befolyásoló tényezőket;
- 4.4.9 megmagyarázza a karsztvizek és a talajvíz jellegzetességeit, valamint érvekkel alátámasztja a szennyezés előtti védelmük elkerülhetetlenségét;
- 4.4.10 megmagyarázza a szlovéniai folyók, tavak és a tenger szennyezettségének okait, valamint ennek következményeit a természetes és a társadalmi környezet számára;
- 4.4.11 felsorolja és meghatározza a térképen: Bohinji-tó, Bledi-tó, Cerknikai-tó, Ptuj-tó, Triglavi-tavak, a Velenjei-medence tavai, leírja őket keletkezésük szerint, valamint értékeli jelentőségüket a turizmus és az energetika számára;
- 4.4.12 leírja a vízi élőhely fogalmát, és megjelöli a térképen: a Ljubljana-láp, a Pohorje-lápok, a Cerknikai-mező és a Sečovljei-sópárló elhelyezkedését, valamint megmagyarázza a vízi élőhelyek jelentőségének változását a tájban az ember szemszögéből a múltban és a jelenben;
- 4.4.13 leírja a szlovén tenger jellegzetességeit, valamint megmagyarázza jelentőségét a természetes és a társadalmi környezetre;
- 4.4.14 megmagyarázza Szlovénia veszélyeztetettségét a természeti katasztrófák miatt: földrengések, földcsuszamlások, valamint az időjárási elemi csapások miatt: árvizek, aszályok, ónos eső, széltörés, fagy, jégeső.

4.5 Lakosság

- 4.5.1 leírja Szlovénia természetes népességmozgásának és nemi, illetve kor szerinti összetételének jellegzetességeit, és összehasonlítja ezeket Olaszországgal, Magyarországgal, Horvátországgal, Ausztriával, Franciaországgal, Lengyelországgal, Írországgal, Albániával;
- 4.5.2 leírja a második világháború utáni belső és az országhatárokat átvéelő vándorlások okát és következményeit;
- 4.5.3 elemzi Szlovénia lakosságának nemzetiségi összetételét, valamint értékeli a kultúrák és a nemzetek közti együttélés jelentőségét;
- 4.5.4 megmagyarázza mások identitásának különböző megítélését, valamint a sztereotípiák és előítéletek legyőzésének lehetőségeit;

Tartalom	Célok
	4.5.5 meghatározza a térképen a szlovén nemzetiségi kisebbség térségét Olaszországban, Ausztriában és Magyarországon;
	4.5.6 összehasonlítja a szlovén nemzetiségi kisebbség helyzetét Magyarországon, Ausztriában és Olaszországban.
4.6 Települések	
	4.6.1 leírja a települések fejlődésének tényezőit és ezek funkciók szerinti felosztását;
	4.6.2 képanyag segítségével leírja a különböző településtípusokat;
	4.6.3 elemzi a vidéki települések különböző típusait Szlovéniában;
	4.6.4 szlovén körülményekben megmagyarázza az urbanizáció és a szuburbanizáció folyamatát.
4.7 Mezőgazdaság és vidék	
	4.7.1 megmagyarázza a mezőgazdaság jellegzetességeit Szlovéniában a mezőgazdaság irányultságára, a mezőgazdaság változásaira, és a regionális különbségekre való tekintettel;
	4.7.2 elemzi a mezőgazdaság problémáit és fejlődési lehetőségeit;
	4.7.3 megmagyarázza a birtokösszetételt Szlovéniában;
	4.7.4 megmagyarázza a mezőgazdaságban foglalkoztatott lakosság száma csökkenésének az okát és következményeit;
	4.7.5 megmagyarázza a mezőgazdaság szerepét a szlovén vidék változásában;
	4.7.6 leírja az EU szlovén mezőgazdaságra gyakorolt mezőgazdasági politikájának hatását.
4.8 Energetika és nyersanyagok	
	4.8.1 leírja Szlovénia energiaforrásait és a megújuló energiaforrások alkalmazásának lehetőségét;
	4.8.2 ismeri és meghatározza a térképen a vízerőműveket: Fala, Formin, Zlatoličje, Medvode, Vrhovo, Brežice, Dobljar, Avče, valamint értékeli a szlovén folyók vízhozam-kihasználságát;
	4.8.3 ismeri és meghatározza a térképen a Velenjei Szénbányát, valamint értékeli a szenet mint energiaforrást;
	4.8.4 leírja a szénbányászat szerepét egyes környék, illetve térség fejlődésében, és vázolja a bányászat következményeit;
	4.8.5 a térképen meghatározza a hőerőművek és az atomerőmű helyét;

Tartalom	Célok
	4.8.6 leírja a földgáz és a kőolaj szállítási irányát és jelentőségét, valamint a Szlovénia energetikai ellátásával járó lehetséges gondokat;
	4.8.7 vázolja a különböző energiaforrások arányait Szlovénia villanyenergia-ellátásában, és felméri őket az energiaszükséglet szempontjából;
	4.8.8 leírja a szlovén energetikai objektumok hatását a környezetre.
4.9 Ipar	
	4.9.1 elmagyarázza az ipari fejlődést, és megmagyarázza az ipar térbeni elosztását fázisonként: a 19. században, a két világháború között, a világháború után és Szlovénia önállósulását követően, ipari félhold, policentrikus fejlődés;
	4.9.2 elemzi egyes iparágak fejlődését Szlovéniában: fa-, vas- és acélipar, élelmefeldolgozó, vegyi, gépkocsi-, elektrotechnikai);
	4.9.3 elmagyarázza azokat a kihelyező/elhelyező tényezőket, amelyek befolyásolták egyes iparágakat megjelenését;
	4.9.4 elemzi az iparban munkát vállaló lakosság arányának változását;
	4.9.5 képanyag segítségével elemzi az ipar pozitív és negatív befolyását.
4.10 Közlekedés	
	4.10.1 jellemzi Szlovénia közlekedési fekvését;
	4.10.2 leírja és elemzi a közúti közlekedést: Slovenika, Ilirika, ötös és tizes korridor, a vasúti közlekedést: Déli-vasút, Zidani Most, Pivka, Divača, Pragersko a légi forgalmat: a ljubljana, a maribori és a portoroži reptér; és a vízi közlekedést: Luka Koper, valamint értékeli ezek jelentőségét Szlovénia egyes térségei szempontjából;
	4.10.3 megmagyarázza a közlekedés jelentőségét a gazdasági fejlődésre;
	4.10.4 jellemzi a környezet közlekedés okozta veszélyeztetettségét.
4.11 Turizmus	
	4.11.1 jellemzi Szlovénia természetes adottságait az egyes idegenforgalmi ágazat fejlődésének szemszögéből;
	4.11.2 összehasonlítja a szlovén turizmus jellegzetességeit a szomszédos országok kínálatával;
	4.11.3 ismeri és a térképen meghatározza az idegenforgalmi térségeket: Kranjska Gora, Kanin, Bovec, Bled, Bohinj, Planica, Krvavec, Pohorje, Cerkno, Rogaška Slatina, Radenci, Moravci, Ptuj, Čatež ob Savi, Podčetrtek, Dolenjske Toplice, Portorož, Strunjan, Lipica, Škocjanske jame, Postojnska jama;

Tartalom	Célok
	4.11.4 leírja az egyes idegenforgalmi típusok jellegzetességeit Szlovéniában;
	4.11.5 elemzi a turizmus szerepét a szlovén gazdaságban;
	4.11.6 megmagyarázza a turizmus pozitív és negatív befolyását a tájra.

4.12 Tájbeli és környezeti ellentétek Szlovéniában

- 4.12.1 leírja az egyenlőtlen regionális fejlődés következményeit;
- 4.12.2 megmagyarázza a védett területek kialakításának okait;
- 4.12.3 megmagyarázza a Triglavi Nemzeti Park létezésének pozitív és negatív következményeit;
- 4.12.4 felméri a helytelen környezetkezelés következményeit és a természetes források célszerűtlen alkalmazását;
- 4.12.5 kifejti az egyén és a társadalmi csoportok jogát és kötelességét a fenntartható fejlődés érvényre juttatásához a gazdasági, jóléti és környezeti problémák megoldásakor helyi és országos szinten;
- 4.12.6 adatok és szövegek alapján megoldásokat formál a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos elvek szerint.

Tájegységek

Tartalmak

Célok

A jelölt

4.13 Szlovénia földrajzi felosztása

- 4.13.1 ismeri és meghatározza a térképen a szlovén nagytájakat: alpesi, előalpesi, dinári-karszti, szubpannon és szubmediterrán tájak.

4.14 Alpesi tájak (magashegységek, alpesi karsztfennsíkok, alpesi völgyek és medencék)

- 4.14.1 ismeri és meghatározza a térképen a az alpesi tájak földrajzi neveit: Júliai-Alpok, Kamniki-Szavinjei Alpok, Karavankák, Triglav, Stol, Kanin, Grintovec, Pokljuka, Komna, Velika planina, Trenta, Zgornjesavska dolina, Bohinj, Vrata, Logarska dolina, Soča/Isonzó, Sava Dolinka, Sava Bohinjka, Kokra, Bohinji-tó, Triglavi-tavak, Bovec, Jesenice, Kranjska Gora, Tržič, Jezersko;
- 4.14.2 leírja a Júliai-Alpok, a Kamniki-Szavinjei Alpok és a Karavankák természeti jellegzetességeit, valamint összehasonlítja őket;
- 4.14.3 megmagyarázza a csapadékok eloszlása és a növényzetnek a függőségét a napsütötte és árnyékos, valamint a szeles és szélcsendes fekvésektől;
- 4.14.4 megmagyarázza az egyes alpesi tájak közti különbségeket a lakottság szempontjából;
- 4.14.5 értékeli az alpesi tájak jelentőségét a mezőgazdaság, a közlekedés, valamint a turizmus és a rekreáció szempontjából;
- 4.14.6 elemzi a hegyi legeltetés fejlődését;
- 4.14.7 leírja a Triglavi Nemzeti Park szerepét és jelentőségét a természeti táj megőrzése szempontjából, valamint a TNP befolyását az ott élő emberek életére.

4.15 Előalpesi tájak (előalpesi középhegységek, medencék és völgyek)

- 4.15.1 ismeri és meghatározza a térképen az előalpesi tájakon található földrajzi neveket: Idrijsko-Cerkljanskói-középhegység, Škofjeloško-Polhograjskói- középhegység, Posavjei-középhegység, Zgornja Savinja-völgy, Golte, Celjei-medence, Velenjei-medence, Pohorje, Dráva-völgy, Ljubljana-medence, Ljubljana-láp, Ljubljansko polje, Kamniško-Bistriško polje, Kranjsko-Sorško polje, Dobrave, Dežela és Blejski kot, Idrijca, Poljanska és Selška Sora, Ljubljana, Kamniška Bistrica, Száva, Savinja, Meža, Dráva, Tolmin, Idrija, Škofja Loka, Bled, Kranj, Vrhnika, Ljubljana, Domžale, Trbovlje, Zidani most, Celje, Laško, Velenje, Šoštanj, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Mežica;

- 4.15.2 leírja az előalpesi középhegység (nyugati, keleti és északkeleti) jellegzetességeit, és összehasonlítja őket;
- 4.15.3 megmagyarázza a kőzetösszetétel hatását a felszín sokszínűségére;
- 4.15.4 elemzi a betelepülési és gazdaságfejlesztési lehetőségeket az előalpesi tájakban;
- 4.15.5 elemzi a »Črni revir« (Fekete Körzet) gazdasági problematikáját;
- 4.15.6 leírja a Ljubljana-medence jellegzetességeit és az egyes részei közti különbségeket;
- 4.15.7 értékeli Szlovénia fővárosának szerepét;
- 4.15.8 megmagyarázza Ljubljana szuburbanizációval kapcsolatosterjeszkedési problematikáját;
- 4.15.9 elemzi a Celje-medence természetföldrajzi jellegzetességeit és annak átmeneti jellegét;
- 4.15.10 leírja a Celje-medence gazdaságának jellegzetességeit;
- 4.15.11 elemzi Velenje keletkezésének és fejlődésének okait;
- 4.15.12 leírja a Velenje-medence gazdasági fejlődését és annak környezeti hatásait;
- 4.15.13 felméri Celje, Velenje és Slovenj Gradec regionális központi jelentőségét.

4.16 Szubmediterrán tájak és az Adriai-tenger (homokköves dombvidékek, középhegységek és völgyek, karszt-fennsíkok, árkok és középhegységek, Trieszti-öböl)

- 4.16.1 ismeri és meghatározza a térképen: Goriška brda, Vipava-völgy, Karszt, Brkini, Szlovén Isztri/Koprska brda, Soča/Isonzó, Vipava, Rižana, Dragonja, Reka, Nova Gorica, Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Sežana, Koper, Izola, Piran, Portorož;
- 4.16.2 leírja a homokköves tájak és a karsztvidékek természeti és társadalmi jellegzetességeit, valamint összehasonlítja őket;
- 4.16.3 összehasonlítja a homokköves tájakat és a karsztvidékeket, tekintettel a domborzatra, a talajok termékenységére és gazdasági irányultságukra;
- 4.16.4 felméri a geológiai szerkezet fontosságát a domborzat alakulására és a talajok gazdasági használatára;
- 4.16.5 megmagyarázza a karszti és mediterrán vonásokkal teli Karszt tájegység jellegzetességeit;
- 4.16.6 leírja és összehasonlítja a 4.16.1 célban felsorolt települések és helyek jellegzetességeit és gazdaságát;
- 4.16.7 megmagyarázza a litoralizáció fogalmát a szlovén tengerpart példáján;
- 4.16.8 leírja a szlovén tenger jellegzetességeit és fontosságát, tekintettel Szlovénia tengerészeti irányultságára.

4.17 Dinári-karszti tájak (dinári-karszti fennsíkok és középhegységek, dinári-karszti árkok és fennsíkok)

- 4.17.1 ismeri és meghatározza a térképen a dinári-karszti tájakon található földrajzi neveket: Trnovski gozd, Nanos, Snežnik, Bloke, Krimsko višavje, Kočevski rog, Gorjanci, Pivka-medence, Notranjsko podolje (Planinsko polje, Cerknisko-polje, Babno polje), Kočevsko polje, Ribniško polje, Suha krajina, Bela krajina, Novomeška pokrajina, Dolenjsko podolje, Pivka, Unica, Rinža, Kolpa, Krka, Postojna, Logatec, Cerknica, Kočevje, Ribnica, Žužemberk, Grosuplje, Trebnje, Novo mesto, Metlika, Črnomelj;
- 4.17.2 leírja és összehasonlítja a dinári-karszti és az alpesi tájak karsztfelszínének jellegzetességeit;
- 4.17.3 leírja a magas és alacsony dinári fennsíkok közti árkok és karsztmezők természeti és társadalmi jellegzetességeit, valamint összehasonlítja őket;
- 4.17.4 felméri a környezetvédelem problémáit a karsztvidéken;
- 4.17.5 megmagyarázza a Postojnai-barlang, Cerknisko-polje, Rakov Škocjan, Kolpa völgye természeti nevezetességeinek jelentőségét a turizmus és rekreáció szempontjából;
- 4.17.6 értékeli a Dolenjsko podolje és Postojnai-kapu jelentőségét közlekedési szempontból.

4.18 Szubpannon tájak (szubpannon síkságok, szubpannon domvidékek)

- 4.18.1 ismeri és meghatározza a térképen a szubpannon tájakon található földrajzi neveket: Vzhodna Krška kotlina, Dravsko-ptujsko polje, Mura menti síkság, Őrség, Slovenske gorice, Haloze, Kozjansko, Dravinja, Sotla, Pesnica, Mura, Maribor, Muraszombat, Lendva, Ptuj, Krško, Sevnica;
- 4.18.2 leírja a sík és a dombvidéki tájak közös jellegzetességeit, valamint összehasonlítja őket;
- 4.18.3 felméri a szubpannon tájak mezőgazdasága jelentőségét Szlovéniára számára;
- 4.18.4 megmagyarázza az egyes szubpannon tájak közti különbségeket a mezőgazdaságban;
- 4.18.5 elemzi a gyógyturizmus fejlődésének okait, és leírja ennek jelentőségét;
- 4.18.6 leírja Maribor, Celje, Ptuj, Muraszombat és Krško fekvését és jelentőségét, valamint megállapítja hasonlóságait és különbségeit;
- 4.18.7 elemzi a regionális különbségek és a gazdasági lemaradás kiküszöbölésének lehetőségeit.

4.19 Szlovének a határ menti térségben

- 4.19.1 ismeri és meghatározza a térképen: Val Canale – Kanal-völgy, Rézia, Velencei Szlovénia, Trieszti-térség, Görz és Gradiska térsége, Görc, Trieszt, Gail-völgy – Zilja, Klagenfurti-medence, Juantal, Villach, Klagenfurt, Bleiburg, szlovén Rábavidék, Szentgotthárd;
- 4.19.2 elemzi a nemzetiségi jogokat és a kisebb, illetve nagyobb mértékű asszimiláció fő okait azokban a térségekben, ahol határon túli szlovén kisebbség él.

4.5 Magyarország földrajza

Tartalom	Célok
	A jelölt
5.1 Magyarország fekvése és ennek fontossága a természeti és társadalmi környezetre	
	5.1.1 értékeli a Kárpát-medence földrajzi helyzetét;
	5.1.2 értékeli Magyarország természet- és társadalomföldrajzi helyzetét Európában és az EU-ban.
5.2 A domborzat és kőzetösszetétel, talajok, éghajlat, növényzet és a vizek mint az élet tényezői	
	5.2.1 megmagyarázza a Kárpát-medence földtani fejlődését, és felismeri a fő domborzati formákat;
	5.2.2 megmagyarázza néhány tipikus talaj jellegzetességeit;
	5.2.3 felméri a talaj jellegzetességeit a mezőgazdasági művelésre;
	5.2.4 megmagyarázza az éghajlati tényezők hatását a Kárpát-medence éghajlatára;
	5.2.5 éghajlati diagramok alapján elemzi a kontinentális éghajlat jellegzetességeit Magyarország tájain;
	5.2.6 leírja Magyarország folyóvízhálózatát;
	5.2.7 megnevezi és megjelöli a térképen a legnagyobb tavakat, meghatározza őket keletkezésük szerint, valamint leírja jelentőségüket a turizmus és más tevékenységek számára;
	5.2.8 felsorolja a legnagyobb vízi élőhelyeket, és ismeri szerepüket az ökológiai egyensúly fenntartásában;
	5.2.9 megállapítja a legnagyobb ártereket, és leírja a lehetőségeket a rendezésükre;
	5.2.10 leírja a természetes és a kultúrnövényzetet Magyarországon.
5.3 Lakosság	
	5.3.1 ismeri Magyarország fő demográfiai jellegzetességeit;
	5.3.2 megállapítja az aktuális demográfiai folyamatok okait és következményeit;
	5.3.3 leírja a nemzetiségi közösségek helyzetét Magyarországon (Rába menti szlovének és mások);
	5.3.4 összehasonlítja Magyarország és a szomszédos országok lakosságának korfáit;
	5.3.5 statisztikai adatok alapján következtet az elkövetkező népességfejlődés jellegzetességeire.

5.4 Települések

- 5.4.1 képanyag segítségével felismeri a települések típusát, és leírja azok szerkezetét;
- 5.4.2 felvázolja a vidéki települések problematikáját;
- 5.4.3 leírja Budapest városi vonzaskörzetét/agglomerációját;
- 5.4.4 megmagyarázza a főváros és a nagyobb régiócentrumok fontosabb feladatkörét.

5.5 Gazdaság és energetika

- 5.5.1 elemzi a mezőgazdaság jelentőségét Magyarországon, és megnevezi fő mezőgazdasági térségeit, valamint azok jellegzetes kultúráit;
- 5.5.2 megmagyarázza a mezőgazdaságban foglalkoztatott lakosság csökkenő számának okait;
- 5.5.3 értékeli a mezőgazdaság szerepét a földrajzi környezet átformálódásában;
- 5.5.4 összehasonlítja Magyarország mezőgazdaságának jellegzetességeit az EU országokéval;
- 5.5.5 felméri az ipar telepítő tényezőit;
- 5.5.6 felsorolja a legfontosabb ásványkincseket, és ismeri azok lelőhelyeit;
- 5.5.7 összehasonlítja az ipari ágazatokat egykor és ma;
- 5.5.8 leírja a megújuló energiaforrások alkalmazásának lehetőségeit Magyarországon;
- 5.5.9 a képanyag segítségével meghatározza a fő energetikai létesítményeket és azok környezeti hatását;
- 5.5.10 ismeri a fő ipari központokat és térségeket;
- 5.5.11 felméri Magyarország közlekedési helyzetét;
- 5.5.12 megmagyarázza a közlekedés befolyását az ipar fejlődésére, és megállapítja a környezetnek a közúti közlekedés általi veszélyeztetettségi szintjét.

5.6 Turizmus

- 5.6.1 felméri Magyarország természet- és társadalomföldrajzi adottságait a turizmus fejlesztése szempontjából;
- 5.6.2 felsorolja a magyarországi turizmus fajtáit;
- 5.6.3 megnevezi és meghatározza a térképen Magyarország főbb turisztikai térségeit;
- 5.6.4 felméri a turizmus pozitív és negatív hatásait a tájra;
- 5.6.5 kiemeli Magyarország nagytájainak ökológiai problémáit, megnevezi ezek okát, és lehetséges módozatokat választ megoldásukra.

5.7 Magyarország nagytájai

- 5.7.1 ismeri Magyarország regionalizációjának kritériumait;
- 5.7.2 megnevezi és a térképen megmutatja Magyarország nagytájait (Alföld, Kisalföld, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-dombság, Északmagyarországi-középhegység, Nyugat-magyarországi peremvidék (Alpokalja));
- 5.7.3 meghatározza Magyarország régióinak természet- és társadalomföldrajzi jellegzetességeit;
- 5.7.4 minősíti Magyarország és Szlovénia határ menti régiói közötti kapcsolatok jelentőségét és következményeit;
- 5.7.5 méltatja a kultúrák és a nemzetek közötti együttélést, főként Magyarország és Szlovénia határ menti térségeiben.

5 FELADATMINTÁK AZ ÍRÁSBELI VIZSGÁHOZ

Csak néhány zárt, illetve félig nyílt típusú feladatminta van bemutatva, de az 1. sz. és 2. sz. feladatlapban a felsoroltak mellett másféle feladatokat is lehet alkalmazni. A feladatlapokban a feladatok szlovén és magyar nyelven vannak írva.

5.1 Zárt típusú feladatok

5.1.1 Összefüggést kereső feladat

1. Az Európai Unió két politikai szervét a bal oldalon kösse össze értelemszerűen a jobb oldalon levő állításokkal úgy, hogy a politikai szerv előtti vonalra írja az odaillő állítás betűjelét.

_____ Európai Bizottság	A Az Európai Unió szerve, melyet az egyes országok miniszterei alkotnak, akik a tárgyalandó tartalmak miatt gyűlnek össze.
_____ Európai Parlament	B Az Európai Unió legmagasabb politikai szerve, amelyet az Európai Unió tagállamainak vagy kormányainak vezetői alkotnak.
	C Az Európai Unió szerve, amelyet azok a küldöttek alkotnak, akiket közvetlenül külön európai választásokon választanak.
	D Az Európai Unió szerve, amely törvényeket alkot és javasol, intézkedik a költségvetésről, valamint végrehajtja a törvényeket.

(2 pont)

Feladat	Pontok	Megoldás	További útmutató
1	1	Európai Bizottság: ♦ D	
	1	Európai Parlament: ♦ C	
Összesen	2		

5.1.2 Feleletválasztós feladat

2. A felsorolt országok közül karikázza be azt a kettőt, amelyeknek nincs óceáni éghajlata.

Franciaország Norvégia Svédország Észtország Spanyolország Dánia

(2 pont)

Feladat	Pontok	Megoldás	További útmutató
2	1	♦ Svédország	
	1	♦ Észtország	
Összesen	2		

5.1.3 Besorolásos és elrendezéses feladatminta

3. Írja a kiválasztott tájegységekhez (Appalache-hegység, Himalája) annak az állításnak a betűjelét, amely az egyes egység jellegzetességeire vonatkozik. Sorolja be mindegyik betűt.

- A Alpesi hegységgyűrődés.
- B Az óidőben keletkezett.
- C Kőszénlelőhelyek.
- D A hegymok nyugat-kelet irányvonala.
- E Lepusztult hegység.

Appalache-hegység	Himalája

(2 pont)

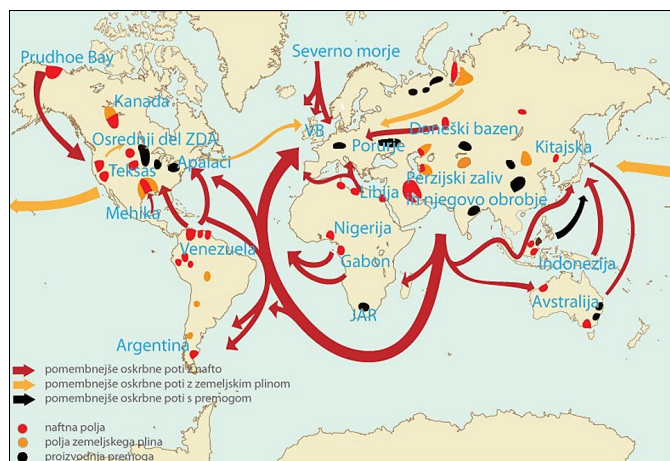
Feladat	Pontok	Megoldás	További útmutató	
3	2	Appalache-hegység ♦ B, C, E	Himalája ♦ A, D	Öt helyes megoldásért 2 pont, négy vagy háromért pedig 1 pont jár.

5.1.4 Vagylagos feladatminta

4. A képen a fosszilis üzemanyagok fő lelőhelyei és szolgáltató útvonalai vannak jelölve világszerte. Mindegyik állításnál karikázza be az IGEN szót, ha az igaz, illetve a NEM szót, ha az helytelen.

- IGEN NEM A legnagyobb kőolajat exportáló ország Dél-Amerikában Venezuela.
- IGEN NEM Európa legnagyobb mértékben Szibériából van ellátva földgázzal.
- IGEN NEM Ázsiában Japán a fosszilis üzemanyagok legnagyobb exportálói közé tartozik.

(2 pont)

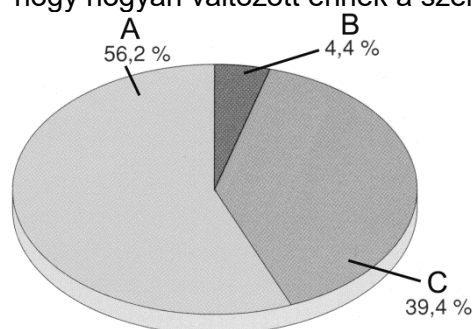

(Vir: Kralj Serša, M., Jeršin Tomassini, K., Nemeč, L., 2015: Geografija 1. I-učenik za geografijo v 1. letniku gimnazij. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2547/index.html>. Pridobljeno: 22. 12. 2019.)

Feladat	Pontok	Megoldás	További útmutató
4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ IGEN ♦ IGEN ♦ NEM 	Három helyes megoldásért 2 pont, kettőért vagy egyért pedig 1 pont jár.

5.1.5 Értelmező és kifejtő feladatminta

5. A grafikon Szlovénia lakosságának foglalkoztatási összetételét ábrázolja 2003-ban tevékenységi szektorok szerint. Nevezze meg azt a gazdasági tevékenységet, amely a C betűvel jelölt szektor része, és amelyben a legtöbb lakos volt foglalkoztatva. Írja le azt is, hogy hogyan változott ennek a szektornak az aránya 2003 után.

(Prirejeno po: Likar, M., 2006: Geografske značilnosti Slovenije, str. 74. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Gazdasági tevékenység, amelyben a legtöbb lakos van foglalkoztatva:

Változás: _____

(2 pont)

Feladat	Pontok	Megoldás	További útmutató
5	1	♦ ipar	
	1	egy a változások közül: ♦ csökkent ♦ esett	
Összesen	2		

5.2 Félig nyílt feladattípusok

5.2.1 Rövid választ követelő feladatok

1. PÉLDA

1. Írja le a hideg térségek talajainak (tundra talajok) és csernozjom (fekete talaj) jellegzetességeit úgy, hogy értelemszerűen használja fel azt a két fogalmat is, amely az egyes talajok jellegzetességeit jellemzi.
Használja fel az összes felsorolt fogalmat.

A következők közül válasszon:

légdús/levegős elsavanyúsodottság lösz vastag humuszcéteg

Hideg térségek talajai (tundratalajok): _____

Csernozjomok (fekete talajok): _____

(2 pont)

Feladat	Pontok	Megoldás	További útmutató
1	1	hideg térségek talajai (tundratalajok), egyike: ♦ A talaj levegőztetése alacsony, a talajok savasak. ♦ A talajok kevés levegővel és sok vízzel rendelkeznek, ezért savasak...	A mindkét értelmesen használt négy leírásért 2 pont jár.
	1	csernozjomok (fekete talajok), egyike: ♦ Löszön alakultak ki, és vastag humuszcéteggel rendelkeznek. ♦ A talajok szellősek és vastag humuszos talajréteggel rendelkeznek. ♦ A talajok szellősek, löszön alakultak ki.	A mindkét leírásban értelmesen használt három vagy két kifejezésért VAGY mindkét leírásban értelmesen használt egy kifejezésért 1 pont jár.
Összesen	2		

2. PÉLDA

2. A képek segítségével hasonlítsa össze az angliai városnegyed 1950-ben és 2020-ban. Ok-okozati összefüggéssel magyarázzon meg egy környezeti és egy demográfiai változást.

Környezeti változás: _____

Demográfiai változás: _____

(2 pont)

Egy ipari városnegyed Angliában 1950-ben

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2019: Obča geografija. Učbenik za 1. letnik gimnazij, str. 169. Modrijan izobraževanje. Ljubljana)

Egy ipari városnegyed Angliában 2020-ban

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2019: Obča geografija. Učbenik za 1. letnik gimnazij, str. 169. Modrijan izobraževanje. Ljubljana)

Feladat	Pontok	Megoldás	További útmutató
2	1	<p>környezeti változás, egyike a:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Nincs több gyár, így kevésbé szennyezett a levegő / tisztább a folyó / kevesebb a forgalom. ♦ A gyárat kevésbé szennyező létesítményekkel helyettesítették. ♦ A nehézipart egy új típusú, kevésbé szennyező ipar váltotta fel / környezetbarát. ♦ A tisztább levegő miatt több a zöldterület / a környezet lakhatóbb. ♦ Kevesebb ipari épület van, így több hely van a zöld/rekreációs területek számára. 	Két magyarázatért 2 pont, egy magyarázatért vagy két leírásért 1 pont jár.
	1	<p>demográfiai változás, egyike a:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ A kisebb munkaerőigény miatt alacsonyabb a népsűrűség. ♦ A terciér (szolgáltató) iparágak képzett/magasan képzett munkaerőt foglalkoztatnak. ♦ Az új iparágak fejlődése csökkenti a munkaerőigényt / kevesebb a foglalkoztatott munkaerő / a munkaerő képzetesebb / több a fiatal munkaerő. 	
Összesen	2		

6 A VIZSGA BELSŐ ÉRTÉKELÉSŰ RÉSZE

A vizsga belső értékelésű része gyakorlatokból áll, ami tanulmányi kísérleteket és szimulációkat is tartalmazhat, valamint szakmai kirándulás is tartozik hozzá. A vizsgának ezt a részét, összhangban az érvényes vizsgakatalógussal, általában a negyedik évfolyamon teszik le.

A vizsga belső részét úgy kell elvégezni, hogy az összhangban legyen a *Szabályzattal az általános érettségi vizsga gyakorlati részének kivitelezéséről földrajzból*, amit az Általános Érettségi Országos Bizottság fogadott el, és az Országos Vizsgaközpont honlapján van megjelölve (www.ric.si).

► Utasítások a gyakorlatok, valamint a szakmai kirándulás kivitelezéséhez

A földrajzi kutatások alaptechnikái és módszerei megismerése a gyakorlatok része.

A terepgyakorlatok során a jelölt megfigyel, mintákat gyűjt, kérdőívet tölt ki, feltérképez, mér, összegyűjti és csoportosítja az adatokat, térképen és táblázatokban ábrázolja, elemzi, összefoglalja és értékeli őket.

A jelölt a méréseket és elemzéseket megfelelő felszerelés alkalmazásával elvégezheti a terepen vagy megfelelő laboratóriumban, illetve az iskolai szertárban is.

A vizsga kötelező része a szakmai kirándulás is, amit Szlovéniában vagy a szomszédos országok határmenti térségében is kivitelezhetnek.

A szakmai kirándulás általában egynapos. A jelölt még előtte felkészül rá, közben aktívan közreműködik, és beszámolót készít róla.

A jelölt a tanár által elkészített utasítások alapján minden egyes elvégzett gyakorlatról és a szakmai kirándulásról beszámolót készít. A beszámolókat a tanár folyamatosan értékeli, de nem tudatja az értékelést a jelölttel, és az iskolai archívumban a jelölt mappájában őrzi.

A vizsga belső része az osszosztályzat 20%-át teszi ki. Az értékelés belső. A tanár az értékelésnél figyelembe veszi az értékelési utasításokat (3.3.2 fejezet) és az abszolút pontok százalékos pontokra történő változtatási sémáját.

Az értékelő lapot a tanár átadja az Általános Érettségi Iskolai Érettségi Bizottság titkárának.

Amennyiben az ÁÉ IÉB úgy ítéli meg, hogy a jelölt megalapozott okok következtében nem végezte el az összes előírt gyakorlatot vagy szakmai kirándulást, a tanár pótfeladatot ad neki a vizsga belső tartalmaiból.

A jelölt, aki nem végzi el a belső vizsgarészt, a vizsga ezen részére nem kap pontot.

6.1 Gyakorlatok

A jelöltnek négy gyakorlatát értékelik, ebből kettő természet-, kettő pedig társadalom-földrajzi.

6.1.1 Célok

► A gyakorlatok természetföldrajzi tartalmai

A jelölt:

- tájékozódik a természetben és a térképen;
- az iránytűt és a térképet alkalmazva mozog a természetben;
- méri és átszámítja a térképen levő távolságokat;
- kőzetmintákat gyűjt, csoportosítja és összehasonlítja őket;
- domborzati keresztmetszeteket rajzol;

- felismeri azokat a tényezőket és folyamatokat, amelyek hatnak a domborzatra;
- megfigyeli, vázlatot készít és leírja a tipikus domborzati formákat;
- méri a lejtők hajlásszögét;
- homokozó segítségével szimulálja a folyami-denudációs domborzat keletkezését;
- összefüggéseket állapít meg a domborzat jellegzetességei, a kőzetösszetétel és a talajművelés közt;
- méri az éghajlati elemeket, elemzi az összegyűjtött adatokat, és összehasonlítja őket a megfelelő átlagokkal;
- összehasonlítja az adatokat Szlovénia időjárási körülményeiről;
- különböző éghajlati adatokat ábrázol és értékeli;
- megfigyeli és ábrázolja a talaj keresztmetszetét;
- megállapítja a talaj alapvető tulajdonságait;
- felméri az összefüggéseket a talaj és talajművelés, valamint a növényzet közt;
- megállapítja a talaj károsodásának formáit;
- felismeri a növényzettípusokat és az uralkodó növényfajtákat, valamint értékeli őket a többi földrajzi elem szempontjából;
- megállapítja a vízhálózat jellegzetességeit;
- méri a víz fizikai és kémiai tulajdonságait;
- felbecsüli a szennyezettség fokát;
- megállapítja az ember hatását a vizekre;
- kíséri az árvizek következményeit;
- megállapítja a partok és folyópartok jellegzetességeit.

► A gyakorlatok társadalomföldrajzi tartalmai

A jelölt:

- statisztikai adatok alapján elemzi a lakosság számának mozgását, és megállapítja a különböző népességösszetételt;
- elemzi a lakosság számának növekedési előrejelzését és a várható következményeket;
- elkészíti a kiválasztott adatok grafikai prezentálását, és megmagyarázza azokat;
- a településnek vagy egyes részeinek feltérképezése és képanyaga alapján megállapítja fejlődésüket, feladatukat, korukat és rendezettségüket;
- elemzi a településekről szerzett adatokat;
- különböző technikák és módszerek alkalmazásával megállapítja az egyes parasztgazdaságok jellegzetességeit;
- vázlatot készít a gazdaság alaprajzáról, megállapítja a mezőgazdasági területek és a gazdasági épületek használatát;
- megállapítja a parasztgazdaság irányultságát és gépesítettségének fokát;
- felméri a gazdaság jövőjét;
- feltérképezi az ipari övezeteket (utcákat) a településeken;
- adatokat gyűjt az ipari tevékenységek jellegzetességeiről (eredete, a telepítés ideje és oka, a piac nagysága, stb.) és következtet a jövőbeni fejlődés lehetőségeire;
- különböző gyárüzemekben megállapítja a foglalkoztatottak összetételét;
- megállapítja a telepítő tényezők hatását az ipar fejlődésére;
- elemzi az iparról gyűjtött adatokat, és következtet az ipari fejlődés jövőjére;
- ankétet készít az üzletek látogatóiról, és elemzi az ott kapott adatokat;

- következtet a választott térség kereskedelmi tevékenységeinek jövőbeni fejlődésére;
- különböző adatokat gyűjt és elemez egy idegenforgalmi központról vagy a turizmus fajtájáról;
- turisztikai prospektust készít egy kiválasztott helyről;
- források és irodalom alapján kideríti a település szerepét a közlekedésben;
- közúti forgalmat számol, térképet rajzol a forgalom sűrűségéről, és felméri az utak terheltségét;
- elemzi a forgalomról összegyűjtött adatokat, és elkészíti a lehetséges forgalmi módosítások javaslatát.

► Gyakorlatok a fenntartható fejlődés témaköreiből

A jelölt:

- gyűjti és elemzi az adatokat az ivóvízellátásról, a kommunális felszereltségről, a fűtés fajtájáról, a hulladékkezelésről stb., valamint betekintést nyer a lakosság környezet iránti viszonyába;
- feltérképezi az illegális személtlerakatokat, lefotózza őket, felbecsüli méreteiket és a hulladék leggyakoribb fajtáit.

6.1.2 Jegyzék

A tanár a 6.1.1 pontban foglalt célok alapján elkészíti a gyakorlatok jegyzékét. Munkájánál figyelembe veszi a tartalmi, metodológiai és technikai sokszínűséget.

6.1.3 Ajánlások a beszámoló elkészítéséhez

A beszámoló legyen számítógéppel írva és nyelvtanilag hibátlan. Terjedelme legyen 3-tól 5-oldalnyi (a tartalmi része 2–4 oldal)

A beszámoló első oldalán a következő adatok legyenek:

- az iskola neve és székhelye,
- a beszámoló címe,
- a tanár keresztnéve és vezetéknéve,
- a szerző keresztnéve és vezetéknéve, az évfolyam és a beszámoló átadásának dátuma.

A beszámoló kötelezően tartalmazza a következő fejezeteket:

- **Bevezető:**
A bevezetőben a jelölt rögzíti a gyakorlat célját és szándékát, leírja végzésének területét, meghatározza végzésének idejét és más, a gyakorlat végzésének szempontjából fontos tényezőt.
- **Munkamódszer és technika:**
Leírja az adatok gyűjtésének és elemzésének módszerét és technikáját. Bemutatja a gyakorlat kivitelzésénél alkalmazott fontosabb forrásokat és irodalmat.
- **Eredmények:**
A jelölt az alkalmazott munkamódszerek és technikák alapján részletesen bemutatja eredményeit, megmagyarázza, és grafika vagy táblázat segítségével prezentálja őket. Az eredményeket összehasonlítja a szakirodalomból már ismert adatokkal és ismeretekkel. A kép- és táblázati anyagot el kell látni sorszámokkal, képaláírással, szerzővel, illetve forrással és jelmagyarázattal.

- *Befejezés:*
Tartalmazza a fontosabb megállapítások kivonatát, eredményértékelést, utal alkalmazásukra, és leírja saját benyomásait az elvégzett gyakorlatról.
- *Forrás- és irodalomjegyzék:*
A szerzők neve, illetve a címek ábécésorrendje alapján kell összeállítani. A jelöltnek meg kell nevezni minden alkalmazott forrást és irodalmat. A forrásokból és irodalmi kivonatokból átvett szövegeket következetesen, szó szerint kell idézni.

6.2 Tanulmányi kirándulás

A tanulmányi kirándulásra rendszerint a negyedik évfolyamban, a hazai környezeten (régió) kívül, Szlovéniában kerül sor, de a lehetőségek adottságának függvényében akár külföldön is. Legalább hat órát kell tartalmaznia. A tanár, az útirányt és a jelöltek számát figyelembe véve, elkészíti a tanulmányi kirándulás programját és az esetleges beszámoló címét.

6.2.1 Célja

A tanulmányi kirándulással sok olyan célt valósítunk meg, melyeket a tanteremben nem érhetnének el. A jelöltek összehasonlítják elméleti tudásukat a közvetlen térbeni tapasztalatokkal, új információkra tesznek szert, és bővítik addigi ismereteiket. A szakmai kirándulás lehetővé teszi a szociális és nevelési kompetenciák fejlesztését, valamint lehetőséget ad a tantárgyak közti kapcsolatok mélyítésére.

6.2.2 Tartalom

A jelöltek megismerik és megerősítik a választott régió alapvető földrajzi és egyéb jellegzetességeit, amelyek a 4.4 pontban rögzített vizsgatartalmakból és célokból erednek.

6.2.3 Ajánlások a beszámoló elkészítéséhez

A beszámoló legyen számítógéppel írva és nyelvi hibátlan. Terjedelme legyen 3-tól 5-oldalnyi (a tartalmi része 2–4 oldal, mellékletek nélkül)

A beszámoló első oldalán a következő adatok legyenek:

- az iskola neve és székhelye,
- a beszámoló címe,
- a tanár keresztnéve és vezetéknéve,
- a szerző keresztnéve és vezetéknéve, az évfolyam és a beszámoló átadásának dátuma.

A beszámoló kötelezően tartalmazza a következő fejezeteket:

- *Bevezető:*
A jelölt a bevezetőben felsorolja a szakmai kirándulás célkitűzéseit, leírja az utat, és az útvonalat berajzolja a mellékelt térképre;
- *Tartalom:*
A jelölt aprólékosan bemutatja a szakmai kiránduláson tárgyalt tartalmakat. A bemutató a terepen készített jegyzeteken, feladatlapokon és más segédanyagokon alapul. A feladatlapok és esetleges beszámolók a szakmai kirándulás előkészületeiből a beszámoló mellékleteit képezik;
- *Befejezés:*
Tartalmazza a tanulmányi kirándulásról szerzett személyes benyomásokat és az esetleges összehasonlítást a hazai tájjal;

- *Forrás- és irodalomjegyzék:*
A szerzők ábécésorrendbe állított névsorából, illetve a művek címéből áll. A jelöltek kötelezően felsorolják az összes felhasznált forrást és irodalmat. A kivonatokat és a forrásból és irodalomból szó szerint átvett szövegeket következetesen kell idézniük;
- *Mellékletek:*
Feladatlapok, beszámolók és más segédanyag.

7 A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ JELÖLTEK

Az érettségi vizsgáról szóló törvény és az annak alapján elfogadott szabályzatok értelmében minden jelölt egyenlő feltételek alatt tesz érettségi vizsgát. A sajátos nevelési igényű jelöltek részére, akiket megfelelő végzéssel irányítottak az adott képzési programba, indokolt esetben pedig más (sérült vagy beteg) jelöltek számára is – hiányosságuk, korlátaik, zavaruk mértékének megfelelően – módosítani kell az érettségi vizsga lebonyolításának, valamint tudásuk értékelésének módját.²

A következő módosítások lehetségesek:

1. az érettségi vizsgát két részben, két egymást követő vizsgaidőszakban teljesíthetik;
2. meghosszabbíthatják számukra az érettségi vizsga idejét (beleértve a szüneteket is, illetve több rövidebb szünetet iktathatnak be) és szükség esetén meg is szakíthatják a vizsgát;
3. módosíthatják számukra a vizsgaanyag formáját (pl. Braille-írás; nagyítás; a vizsgaanyag szövegének lemezre írása, a vizsgaanyag lemezre vétele stb.);
4. külön helyiséget biztosíthatnak számukra;
5. megfelelően módosítják a munka körülményeit (erősebb világítás, az asztal megemelésének lehetősége stb.);
6. speciális segédeszközöket biztosítanak számukra (számítógép, Braille-írógép, megfelelő írószerek, fóliák domború rajz készítéséhez, hasonlók);
7. a vizsgán más személy is segítségükre lehet (pl. az írásban vagy olvasásban segítő, jelnyelvi tolmács, vakok és gyengén látók segítője);
8. számítógépet használhatnak az olvasáshoz és/vagy íráshoz;
9. módosíthatják számukra a szóbeli vizsgát és a hallás utáni értést mérő vizsgarészt (felmentés, szájról olvasás, jelnyelvre való fordítás);
10. módosíthatják az értékelést (pl. a jelölt betegségéből eredő hibákat nem tekintjük hibának; az értékeléskor a külső értékelők együttműködnek a sajátos nevelési igényű jelöltekkel történő kommunikáció szakembereivel).

² A szöveg az általános érettségi vizsga minden tantárgyára vonatkozik, és értelemszerűen kell alkalmazni az egyes vizsgák esetében.

8 IRODALOMJEGYZÉK

Az általános érettségi vizsgára való felkészülésben a jelöltek a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa által jóváhagyott tankönyveket és taneszközöket használják. A jóváhagyott tankönyvek és taneszközök jegyzéke a Középiskolai tankönyvkatalógusban található, amely a Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete honlapján (www.zrss.si) olvasható.